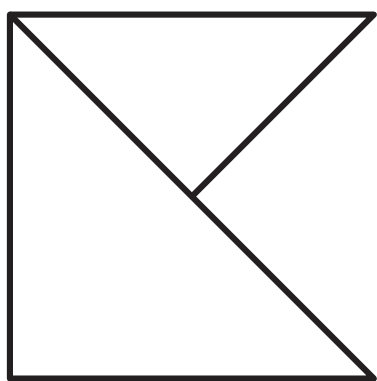

ACTIVITEITEN
VERSLAG
2023 **KANAL**

Centre
Pompidou

Inleiding

1 Sociale balans

2 Architectuurproject

3 Activiteiten 2023

4 Doelgroepen

5 Collectie,
Archieven & Bibliotheek

6 Communicatie

7 Commerciële agentschappen

8 Managementcontrole en
financiën

2023 was vooral het jaar waarin we onze nieuwe Beheersovereenkomst (2024-2028) hebben voorbereid, dat op 20 juli door de Regering werd goedgekeurd. Dit nieuwe contract maakt de weg vrij voor enkele zeer belangrijke nieuwe fasen voor KANAL. Het legt de laatste hand aan de werkvooruitzichten van de teams voor de nog uit te voeren investeringen, die nog niet waren vastgelegd bij de goedkeuring van de eerste Beheersovereenkomst (2019-2023): alle inrichtingen van de ontvangstruimten, de leeszaal, de openbare ruimten, de winkels, de bars en het restaurant enz. waarvan het ontwerp nu wordt afgerond. Door de middelen die het toewijst aan de programmering, weerspiegelt het contract de ambities van de regering om van deze nieuwe locatie, die in 2025 zijn deuren zal openen, niet alleen een formidabel instrument te maken om de uitstraling van Brussel te vergroten, maar ook een ruimte voor cultuur en uitwisseling. Het contract beschrijft en bevestigt in een gezamenlijk hoofdstuk alle banden en synergieën tussen CIVA en KANAL, zodat beide Stichtingen in dit nieuwe gebouw een gemeenschappelijke en hernieuwde inspiratie kunnen vinden.

Uiteraard hebben we hier ook de balans opgemaakt van de eerste Beheersovereenkomst. Van KANAL Brut - twee jaar van geweldige experimenten waar honderdduizenden bezoekers op afkwamen - tot de gunning van de laatste bouwloten, tot onze eerste aanwervingen, waaronder die van onze artistiek directeur die, samen met haar enthousiaste teams, geleidelijk aan de zeer sterke identiteit van onze toekomstige programmering bepaalt... We kunnen dan ook wel zeggen dat de Stichting KANAL gegroeid is!

In de loop van het jaar boden K1 en CIVA opnieuw de mogelijkheid om nieuwe experimenten te organiseren en de band te onderhouden tussen KANAL en het Brusselse publiek, de kunstenaars en onze partners via tentoonstellingen, symposia, workshops, performances en concerten... KANAL is hier om te blijven, en wat we sinds 2018 hebben opgebouwd, proberen we levendig te houden, zoals het défilé naar aanleiding van de inhuldiging van het eerste zeil op de gevel van de SHOWROOM, wat wellicht het meest memorabele moment van het afgelopen jaar was.

Yves Goldstein - delegated administrator

SOCIALE BALANS 2023

7

DE RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van de Stichting KANAL bestond uit:

- . Michèle Sioen, voorzitter
- . Yaron Pesztat, vicevoorzitter
- . Alain Berenboom
- . Laurent Busine
- . Hervé Charles
- . Paul Dujardin
- . Yves Goldstein
- . Willem Elias
- . Denis Laoureux
- . Hadja Lahbib
- . Isabel Raemdonck

De Commissarissen van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering:

- . Sigrid Callebert
- . David Cordonnier

Mevrouw Hadja Lahbib nam op 24 november 2023 ontslag en werd gedurende het jaar niet vervangen.

De Raad van Bestuur kwam 7 keer bijeen, waarvan twee keer elektronisch, op 13 februari, 10 maart (elektronisch), 28 maart, 26 juni, 28 september (elektronisch), 16 oktober en 4 december 2023.

TEAM

INTERN TEAM

Op 31 december 2023 had de Stichting 58 werknemers (57,4 VTE) in dienst.

In 2023 bestond het KANAL-team uit de volgende medewerkers:

Simon ADRIAENSEN, Devrim BAYAR, Emeline BAYARD, Jennifer BEAULOYE, Paula BOGUTYN, Jérôme BREDAEL, Claire CONTAMINE, Sophie CORNET, Salih DAGYARAN, Véronique DE ALZUA, Soetkin DE BACKER, Géraldine DE BROUWER, Damien DE HEMPTINNE, Désirée DE WINTER, Baptiste DELHAUTEUR, Eric DEVROE, Catherine DOHMEN, Mytyl DUQUÉ, Marta DZIEWANSKA, Badia EL BACHIRI, Saverio FRESI, Anthony GRACA, Guy GYPENS, Caroline HARAKE, Sebastiaan HENDRIKX, Alison HOCQ, Maya JABBOUR, Eliel JONES, Caroline KADZIOLA, Zeynep KUBAT, Najoua LAGHMICH DAHMANI, Zoé LAUNE, Cyrille LEBEAU, Jean-François LECONTE, Giorgio LEONI, Anna LOPORCARO, Laia LOZANO LOPEZ, Maude MALENGREZ, Marie MARÉCHAL, Nathalie MARTIAT, Samuel N'SENGI, Constance NGUYEN NGOC, Adrien NUTTENS, Matilde PETERLINI, Katarzyna REDZISZ, Mey REINKE, Clémentine ROCHE, Sarah SASSENSUS, Pietro SCAMMACCA DEL MURGO, Michael SMETS, Aline STAES, Claire SZULC, Cédrik TOSELLI, César TOUSSAINT, Clémence URBAIN, Marine URBAIN, Olivier VAESSEN, Anne VANDENHAUTE, Dieter VANTHOURNOUT, Amélie VERMEESCH, André VERSTRAETEN, Juschka VON RÜDEN en Stefaan WILLEMS.

Externe dienstverleners / stagiaires / studenten / tijdelijk personeel

Daarnaast kon de Stichting in 2023 rekenen op de medewerking van:

- . Een opdrachtgelastigde van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering - Yves GOLDSTEIN.

8

- . Vier consultants die door het CIBG en IRISNET waren aangesteld voor zowel het dagelijkse IT-beheer als voor de IT-ontwikkeling (inclusief andere beveiligingselementen dan branddetectie) van het toekomstige gebouw - Line DEBLANDER, Pascal GOOSSENS, Marc MATHIEU en Saeed SULEMAN.
- . Een medewerker belast met het mecenaat - Eléonore DE RADIGUES (0,2 VTE);
- . Een site supervisor - Anne OLEFFE (0,8 VTE).
- . Stagiairs: Clara CHAVIGNON, Ida DOUTRIAUX en Morgane PADELLEC bij de Artistieke Directie - Kuq ELVEDINA, Florine Meireaux en Margot PIESSENS bij de Administratieve, Financiële, Juridische en Commerciële Directie.
- . Studenten: Alice BUTTERLIN, Sofia CRUZ OULHAJ, Nesrine EL MAHDAOUI, Coline ERNOULD, Christine KNELL en Gaëlle SILVANT.
- . Artikel 17: Sara CARMONA NAVARRO.
- . Een externe assistent accountant: Andrès Lemos.
- . Externe dienstverleners die op ad-hocbasis worden ingeschakeld om onze programmering soepel te laten verlopen, voornamelijk toneelmanagers.
- . Een team van tijdelijke medewerkers voor de bemiddeling, de tickets en de bar tijdens de verschillende tentoonstellingen / voorstellingen.
- . Twee geassocieerde curatrices - Amira GAD en Sandrine COLLARD - om onze artistieke programmering te ontwikkelen.
- . Een projectmanager voor 'Commons' - Grégory CASTERA

Inwerking

In het kader van de sterke groei van het team trokken alle medewerkers, externen en stagiairs twee dagen lang

naar Oostende om zich in te werken. Het was een gelegenheid om iedereen op de hoogte te brengen van de verschillende aspecten van het KANAL-project, van de bouwwerkzaamheden tot onze artistieke programmering.

WERVING, NIEUWE MEDEWERKERS EN VERTREK VAN PERSONEEL

Werving

In 2023 wordt het wervingsplan voortgezet met de bedoeling om aan de Stichting de teams ter beschikking te stellen die nodig zijn om het toekomstige museum te openen. Alle Directies zijn hierbij betrokken en werden intussen versterkt.

Hierbij stelt de HR Manager een shortlist op van de kandidaturen, waarna de uiteindelijke selectie wordt gemaakt in overleg met de betrokken manager en de Secretaris-generaal.

Sollicitatiegesprekken worden altijd gevoerd in aanwezigheid van de HR Manager, de N+1 van de aan te werven persoon en de Secretaris-generaal en / of de N+2 van de aan te werven persoon.

Nieuwe medewerkers

In 2023 werd het team versterkt door Simon ADRIAENSEN, Paula BOGUTYN, Sophie CORNET, Salih DAGYARAN, Véronique DE ALZUA, Soetkin DE BACKER, Eric DEVROE, Catherine DOHMEN, Mytyl DUQUÉ, Marta DZIEWANSKA, Saverio FRESI, Eliel JONES, Zeynep KUBAT, Najoua LAGHMICH DAHMANI, Maude MALENGREZ, Marie MARÉCHAL,

Adrien NUTTENS, Matilde PETERLINI, Mey REINKE, Pietro SCAMMACCA DEL MURGO, Michael SMETS, Aline STAES, Amélie VERMEESCH, Juschka Marie VON RÜDEN en Stefaan WILLEMS.

Sommigen, die eind 2023 werden aangeworven, zullen begin 2024 aan de slag gaan.

Vertrek van personeel

De volgende personen hebben de Stichting verlaten: Émeline BAYARD (einde contract van bepaalde duur), Mytyl DUQUÉ, Cyrille LEBEAU, Anna LOPORCARDO Anna en Nathalie MARTIAT.

DIVERSITEITSPLAN

De Stichting KANAL lanceerde een Mini-Diversiteitsplan, dat het startpunt kan zijn voor een meer uitgebreid diversiteitsbeleid. Het plan heeft een looptijd van 2 jaar en zal voor 5.000 eur door Actiris worden gefinancierd.

Vordering van de 5 acties van het Mini-Diversiteitsplan

- . Via het diversiteitsbeleid op een proactieve en een meer directe manier met de doelgroepen communiceren.
- . In dit verband werd het nodige werk verzet om personeelsadvertenties inclusiever te maken (in samenwerking met HR en de collega die verantwoordelijk is voor de 'huisstijl' van KANAL), met de bedoeling om ze korter te maken en om essentiële vaardigheden te benadrukken.
- . Verbreding van de kanalen waarlangs vacatures worden verspreid.

- . Bepaalde aspecten van het wervings- en selectieproces aanpassen: vacatures toegankelijker maken, recruiters opleiden en de nodige informatie bezorgen.
- . Sollicitatiegesprekken worden systematisch door minstens 3 personen afgenomen.
- . Er werd een 2,5-daagse training in 'diversiteitsmanagement en inclusieve werving' georganiseerd voor het hele Directiecomité en voor teammanagers, d.w.z. voor de 25 mensen die betrokken zijn bij selectiegesprekken. Deze training werd samen met Human Insight georganiseerd op basis van aanbevelingen van Actiris en bood het management de mogelijkheid om zich bewust te worden van cognitieve vooroordelen en om zich hierop in te stellen.
- . Interne communicatie over de implementatie van een diversiteitsplan.
- . Alle medewerkers van KANAL worden geïnformeerd over het bestaan van het diversiteitsplan zodra ze bij het bedrijf in dienst treden.
- . De interne projectstuurgroep, bestaande uit medewerkers van alle afdelingen, komt twee keer per jaar bijeen om het project te volgen.
- . Deelname aan DUOday.
- . In 2023 werden de nodige stappen gezet om tijdens het initiatief van mei 2024 een DUOday-stagiair te kunnen ontvangen.

TEWERKSTELLINGSSUBSIDIES

De Stichting ontving in 2023 de volgende tewerkstellingssubsidies:

- . Phoenix-premie - 1 betrokken VTE (alleen januari 2023)
- . Sociale Maribel - 2*0,5 betrokken VTE's.

OPLEIDINGEN

Medewerkers die een opleiding willen volgen, kunnen contact opnemen met de HR-afdeling, die samen met de N+1 van de betrokkene zal beoordelen of die opleiding opportuun is.

Het afgelopen jaar werd 980 uur besteed aan formele opleidingen en 1.083,2 uur aan informele opleidingen.

In 2023 lag de focus op individuele taaltraining: 14 medewerkers kregen individuele coaching om hun kennis van het Frans, het Nederlands en het Engels te verbeteren.

KANAL organiseerde ook collectieve technische software-opleidingen over Excel en PowerPoint, en over Autocad en Sketchup.

Daarnaast werden collectieve opleidingen georganiseerd over werving en inclusief management en over ondersteuning bij de bestrijding van gendergerelateerd en seksueel geweld.

De Stichting ontvangt een geplafonneerde financiering van het Fonds 4S, een instelling die verbonden is met de gemengde subcommissie waar KANAL wegens haar activiteiten deel van uitmaakt.

MOBILITEIT

KANAL vergoedt 100% van de kosten van openbaar vervoer van en naar het werk. Als gewestelijke instelling is de Stichting zich bewust van haar rol in het aanmoedigen van werknemers om te kiezen voor actieve mobiliteitsvormen.

Alle werknemers hebben recht op een MIVB-abonnement of een NMBS-abonnement. Er is beveiligde parkeergelegenheid voorzien voor mensen die met de fiets naar het werk komen. Net als in 2022 maakte ongeveer de helft van het team gebruik van de fietsenstalling.

ARCHITECTUUR- PROJECT

11

WOORD VOORAF

De Stichting KANAL heeft de ambitie om niets minder dan het museum van de 21e eeuw te creëren, waarbij multidisciplinaire hedendaagse artistieke creatie en architectuur met elkaar worden gecombineerd.

Deze ambitie wordt waargemaakt in nauwe samenwerking met de Brusselse kunstscène en met het Centre Pompidou en de Stichting CIVA. In dit 21e-eeuwse museum krijgen openbare ruimten een prominente plaats; zij vormen de ruggengraat van het project, zodat het museum kan uitgroeien tot een 'culturele en artistieke stad' binnen de stad.

Dit project wordt gesteund door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat is er immers belangrijker voor een kosmopolitisch en internationaal gewest, voor een bont en multicultureel gewest, voor een gewest dat sociaal en economisch verscheurd is, dan te investeren in wat ons terugleidt naar de paden van een gemeenschappelijke en universele taal in een stad - en vooral in deze kanaalzone - die diep verdeeld blijft?

KANAL heeft zich ten doel gesteld om hedendaagse kunst toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk mensen. Dit zijn de belangrijkste uitdagingen waarop het KANAL-project inspeelt.

Natuurlijk is het ook de bedoeling om de creatieve dynamiek die Brussel sinds enkele jaren kenmerkt, te 'etalen' door de samenstelling van de collectie van de Stichting KANAL en natuurlijk door alle projecten die in de verbouwde ruimten van de voormalige Citroëngarage zullen plaatsvinden.

Het doel is om van KANAL een 'Brussels podium' te maken door meer partnerschappen aan te gaan met de culturele, academische en sociaal-culturele actoren van de hoofdstad. Dit geeft iedereen een nieuw platform om te experimenteren met KANAL.

Naast het intrinsieke culturele en artistieke belang moet KANAL ook bijdragen aan de revitalisering van de wijk. De Stichting moet een nieuwe dynamiek op gang brengen en de banden tussen de twee oevers van het kanaal versterken met een hoogwaardig gastvrijheidsbeleid en de geleidelijke verdere ontwikkeling van de identiteit van KANAL als plaats van ontmoeting, emancipatie, onderwijs en kennis.

Door zijn ligging op een historische locatie met een rijk erfgoed vinden het ontwerp, de bouw en de ontwikkeling van dit 21e-eeuwse museum plaats in een rijke postindustriële stedelijke omgeving, die grote veranderingen ondergaat, wat de ruimte zal creëren voor tal van nieuwe evenementen...

"Het voorstel van KANAL is een reflectie op de plaats van het 21e-eeuwse museum in de samenleving: de Citroëngarage is het uitgangspunt. Het feit dat zo'n emblematisch gebouw van deze omvang beschikbaar is in het hart van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, biedt ongekende mogelijkheden. Het gebouw ligt in het hart van het Kanaalplan, het gebied waar veel verschillende nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden: een mix van hedendaagse woon-, werk-, vrijetijds- en productieruimten - waarvan de laatstgenoemde activiteit historisch verbonden is met de Kanaalzone. Het gebouw bevindt zich in een wijk in Brussel die nog steeds wordt gekenmerkt door armoede en

“We belden ons in...

Een plek van uitmuntendheid -
open voor iedereen, zonder drempels.

Een buitengewone plek - u vindt er
wat u vandaag ziet, maar morgen zal dit weer radicaal anders zijn.

Een plek voor de uitwisseling van ervaringen- *die bezoekers aanmoedigt om hun comfortzone te verlaten.*

Een dynamische plek - die creatie stimuleert en mensen aanmoedigt die samen kunst maken.

Een levendige plaats - als een organisme, vol verrassingen en veranderingen

Een informele plek - die flexibiliteit belooft en het onvoorspelbare mogelijk maakt

Een plek die men zich kan toe-eigenen - waar de inwoners van Brussel op gelijke voet kunnen samenkomen

Een uitnodigende plek - die uitnodigt om te wandelen, uit te rusten of gewoon achterover te leunen en niets te doen.

Een dynamische plek - een boeiende ervaring met nieuwigheden...”

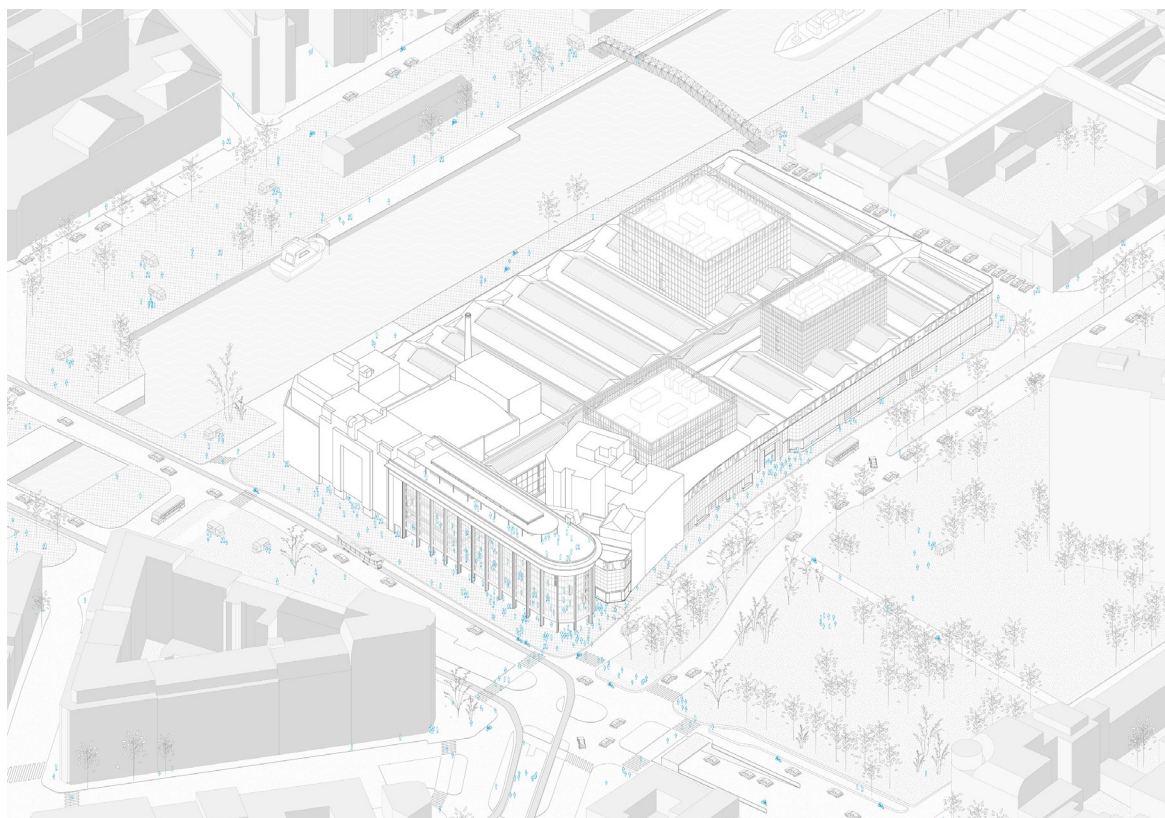
noAa - EM2N - SBa

werkloosheid, maar waar de bevolking een ingrijpende verandering ondergaat en waar de activiteiten weer opbloeien.

Nadenken over dit gebouw, deze plek, de locatie, het idee van een museum voor de 21e eeuw, betekent een zelfverzekerde houding aannemen ten opzichte van de toekomst. Het project gaat echter verder dan een spectaculair architecturaal gebaar. De houding is radicaal optimistisch: kritisch, ontvankelijk, toegewijd en precies. Nadenken over Brussel, nadenken over de toekomst en de complexiteit ervan vereist een radicale aanpak. Niet alleen op het vlak van de architectuur, maar ook op het vlak van de infrastructuur waarover de bewoners van het gewest kunnen beschikken. De ruimten zijn gemakkelijk herkenbaar, maar de sfeer, de energie en de dynamiek moeten worden ervaren, niet alleen getoond. Dit gaat om het aangaan van een radicale verbintenis door voort te bouwen op wat al bestaat, het te sublimeren en nieuwe praktijken en ruimten uit te vinden."

Het project, dat het modernistische icoon van de voormalige garage van André Citroën in ere herstelt, bevindt zich in het huizenblok tussen het IJzerplein, de Saintelettesquare, de Willebroekkaai, de Ruimingskaai en de Akenkaai (kanaalzijde). Het 'Kaaitheater' en twee bestaande flatgebouwen (buiten de opdracht) werden onlangs in de site geïntegreerd."

De werkzaamheden aan het culturele centrum omvatten de afbraak van het oude kantoorgebouw (het voormalige 'importeursgebouw'), de restauratie en de herbestemming van de

belangrijkste erfgoedelementen van de locatie, namelijk de showroom en het werkplaatsgebouw, en de bouw van drie nieuwe uitbouwen: twee voor tentoonstellingsruimten en archieven voor hedendaagse artistieke creatie en architectuur, en één voor gezamenlijke activiteiten, waaronder een complex voor gemengd gebruik genaamd de 'Rassembleur' (levering, kantoren, auditorium, parkeergarage), dat op de plaats van het 'importeursgebouw' zal worden opgetrokken.

Het huidige gebouw bestaat uit de showroom en de werkplaatsen, waarin de uitbouwen van het museum voor kunst en architectuur zullen worden geïntegreerd. De 'Rassembleur' vormt een verlengstuk van de gevel van de werkplaatsen tot op het niveau van de bestaande fries. Het uitstekende deel neemt een vergelijkbare houding aan als de volumes van het museum en het architectuurcentrum,..."

Philippe Viérin,
geassocieerd architect voor Atelier KANAL

KRACHTLIJNEN

Het leidmotief vanaf het begin van het project is de voortdurende zoektocht naar het juiste evenwicht tussen de 'as found'-situatie (het gebouw in zijn huidige toestand) en de innovatieve voorstellen die naar voren worden geschoven.

Het gaat erom dat we blijven respecteren wat we ontdekken, dat we er subtiele creaties in verweven,

dat we met precisie vooruitgaan te midden van onnauwkeurigheid, met een 'carefully uncareful' benadering, zodat een beheerst, maar menselijk en gefabriceerd project kan ontstaan.

Het is ook een kwestie van het creëren van een 'scène voor Brussel', die wordt gevoed door de samenhang van haar verleden en de levendigheid van haar toekomst, waarmee ze zal creëren, waarneembaar blijven en gedeeld worden.

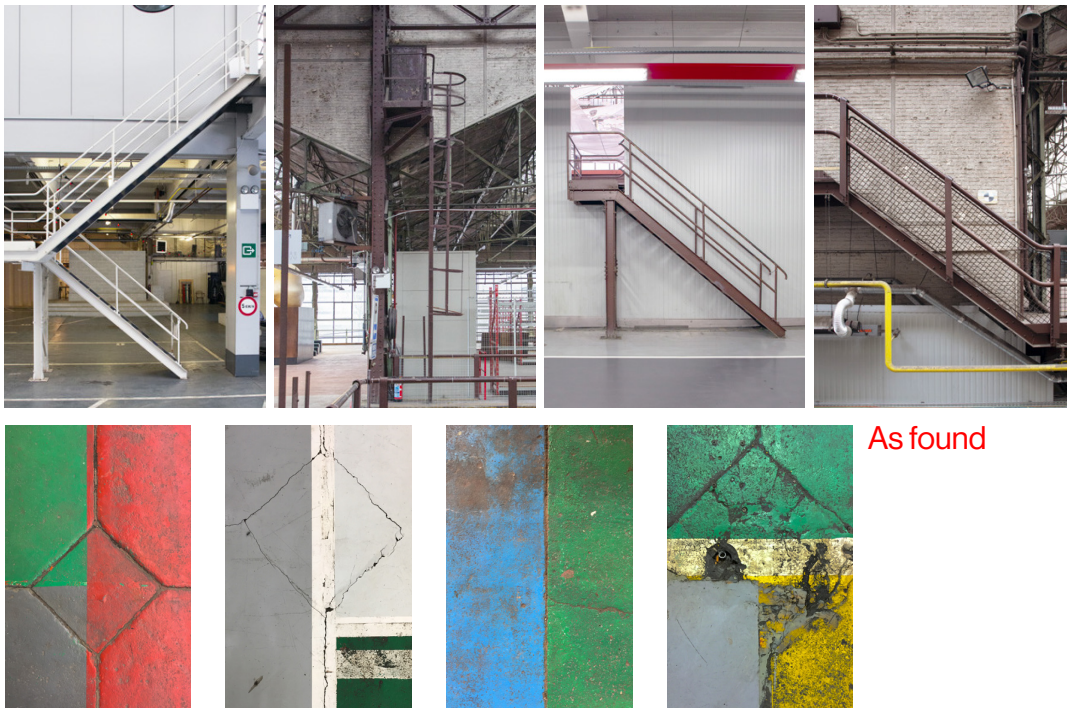
KANAL-Centre Pompidou zal als gastheer tal van mogelijkheden aanbieden die de diversiteit aan mogelijkheden in kunst, architectuur, live performance en alles wat daarbij hoort, weerspiegelen.

Sinds de indiening van de aanvraag tot een stedenbouwkundige en milieuv vergunning bij de autoriteiten hebben de Stichting KANAL en haar projectontwikkelaars Atelier Kanal (tijdelijke vereniging van NoAarchitecten, Sergison Bates en EM2N) snelle vorderingen gemaakt met de gedetailleerde ontwikkeling van het project, waardoor aanbestedingen voor aannemers uit de bouwsector kunnen worden uitgeschreven.

Verschillende onderzoeken en workshops lopen nu al een aantal weken parallel, steeds op basis van dezelfde krachtlijnen.

AS FOUND

Rekening houden met wat al bestaat, het absorberen, gebruiken en opdringen of er als een draad doorheen laten

As found

14

glijden, met als doel een plek te creëren die gewijd is aan creatie en productie en die in staat is de herinnering en de toekomst van deze plek te symboliseren.

'As found' betekent de dingen accepteren zoals ze zijn en vertrouwen op hun vermogen om te blijven bestaan en ons denken te leiden. De kenmerken die het gebouw uniek maken in zijn soort, zijn overal aanwezig.

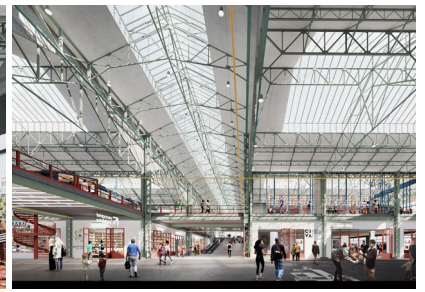
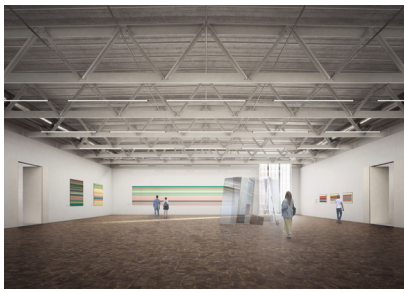
De showroom als etalage voor de stad, de grote beuken en hun perspectieven, de herinnering aan ruimtelijkheid en geassembleerde materialen als productieplaats, de beweging buiten en het vredige licht binnen en de kleurschakeringen die in lagen en accenten worden toegevoegd volgens de variabelen van tijd en menselijke schaal...

Trappen, loopbruggen, balustrades, borstweringen, originele scheidingswanden, subtiele aedicae, diverse uitrustingen, ruimten die in hun ruwe staat worden gelaten ... ze hebben allemaal een plaats in KANAL, om te worden behouden of geherpositioneerd, maar niet om te worden verwijderd zonder ernaar te hebben geluisterd.

NEW INTENTIONS

De nieuwe intenties zijn evident gebleken. Uitbouwen. De hoogbouw. Die zijn ingevoegd om plaats te bieden aan de nieuwe ruimten die zijn gecreëerd. Andere om de verschillende ruimten met elkaar te verbinden en om tussenruimten te creëren.

- . 'Rooms' voor tentoonstellingen en evenementen, zalen voor multifunctionele ruimten, werkplaatsen voor productie en creatie.
- . Reading room, silent room, friends room, lounge, ruimten voor uitwisseling of concentratie.
- . Archieven en onderzoeksruimten, al het materiaal ter beschikking.
- . Nave, Carwash, catwalk, belvédère, exchange, voormalige kleedkamers... namen die al bekend en ingeburgerd zijn.
- . Cultuurmarkt, Print-shop, Bakkerij, Rooftop-café, Brasserie K, nieuwe concepten in ontwikkeling...
- . Mensen samenbrengen, daar of elders, waar degenen die KANAL tot een succes maken, talloze uren zullen doorbrengen.
- . Ribbon, dat net als openbare ruimten verbindt, wordt gelezen, informeert, leeft en alles met elkaar verbindt.
- . De uitbouwen, deze intrigerende nieuwe creaties en intenties, zijn even aanwezig als vluchtig, als wolken aan de Brusselse hemel. Er binnengaan is een duik nemen in het curatieve universum dat wordt aangeboden. Met straaltes licht die naar buiten glijden.
- . De openbare ruimten, pleinen, bruggen, loopbruggen, waar alles mogelijk is, die ervaringen en uitnodigingen met elkaar verbinden.
- . Ateliers, printshop, bibliotheek, auditorium... Ruimten voor productie, reproductie en concentratie

New intentions

VERGUNNINGEN VERKREGEN

Intussen zijn alle benodigde vergunningen verkregen voor de herbestemming, de renovatie en de verbouwing van de voormalige Citroëngarage tot het culturele trefpunt dat KANAL zal worden.

De belangrijkste vergunning - de bouwvergunning - werd op 20 december 2020 door URBAN toegekend in de vorm van een gemengde stedenbouwkundige en milieuvergunning. Eerder waren al meerdere kleinere voorafgaande vergunningen uitgereikt, waardoor de werkzaamheden in 2019 in loten konden worden aangevat:

- Saneringsvergunningen (vergunningen voor asbestverwijdering en sanering)
- Afbraakvergunningen (ontmanteling en afbraak van het gebouw van de importeur en twee vrije ruimten om de bouw van nieuwe uitbouwen in het hart van de werkplaatsen mogelijk te maken)

OPDRACHTEN EN BOUWPLAATSEN - HERINNERING EN VOORUITZICHTEN

Ontmanteling

aannemer Wanty, december 2019 - februari 2020

Voordat met de grote afbraakwerken werd begonnen, werd een grote inventarisatie gemaakt van de elementen en de voorzieningen van de voormalige Citroëngarage die moesten behouden blijven of die moesten worden verwijderd. Zone per zone en type per type werden het verleden, het heden en hun intrinsieke

kwaliteiten voor het verleden of voor toekomstige projecten aangewezen.

Door ons zowel een overzicht als een gedetailleerd beeld van de hele site te vormen, konden we bepaalde aspecten van het project bevestigen of verfijnen, zoals de 'as found'-strategie.

Door de hele locatie in kaart te brengen met behulp van 3D-beeldvormingstechnologieën (Matterport), konden we virtueel op de site rondwandelen, beelden eruit extraheren, naar details zoeken en keuzen valideren. Alle beelden in het eenvoudige inventarisbestand, die honderden elementen vertegenwoordigen, zijn afkomstig van de topografische opmeting en de kwaliteit van de precisie ervan.

Asbestverwijdering

aannemer ARFI, maart 2020 - 2023

Zoals bij elk gebouw van een bepaalde leeftijd is in talrijke delen van het bouwwerk asbest aanwezig. Die asbestmaterialen moeten allemaal worden verwijderd volgens strenge wettelijk vastgelegde procedures. Het aantal toepassingen waarin asbest is gebruikt, betekent dat de asbestverwijdering moet worden uitgevoerd tijdens de renovatie-verbouwingswerken, zodat het gebouw niet voortijdig wordt ontmanteld. Een deel van de materialen kan direct worden verwijderd, bijvoorbeeld in het dak of in de raamkitten. Het gebouw moet zo lang mogelijk waterdicht blijven en daarom worden alle asbestverwijderingswerkzaamheden gefaseerd uitgevoerd over een periode van 2 tot 3 jaar.

De gefaseerde opdracht heeft betrekking op drie afzonderlijke ruimten, waar de werkzaamheden gelijktijdig

Démantelement
et démolition

16

zullen worden gecoördineerd met de betreffende loten.

- . Lot 1: Gebouw 'Werkplaats' - in het geel
- . Lot 2: Gebouw 'Importeur' - in het groen
- . Lot 3: Gebouw 'Showroom' - in het paars

Sanering / Lot Oter

aannemer Ghent Dredging, december 2020 - 2021

Het is geen verrassing dat de analyses van de monsters een aantal verontreinigde zones aan het licht brachten die moesten worden behandeld. In sommige zones omvatten de werkzaamheden het zagen, het afbreken en het afvoeren van de betonnen vloerplaat en het verwijderen en het afvoeren van oude tanks. Daarna volgen graafwerkzaamheden om de verontreinigde grond in lagen te verwijderen en af te voeren, en om de vrijgekomen bovendrijvende oliën weg te pompen.

Ten slotte zal het hele gebied weer worden opgevuld met uitgegraven grond die als gesaneerd wordt beschouwd of die nieuw wordt aangevoerd. Hierop zal een tijdelijke vloerplaat worden gestort, waarover het werfverkeer voor de volgende fasen van de werkzaamheden zal kunnen rijden.

Afbraak / Lot 1

aannemer Demeuter, oktober 2020 - maart 2021

Voordat kon worden begonnen met de herbestemming van de erfgoedgebouwen en de bouw van de nieuwe uitbouwen van het project, moest het zogenaamde 'Importeur' kantoorgebouw worden afgebroken.

De eerste fase van de werkzaamheden bestond uit het ontmantelen van de structuur van het gebouw. Daarbij werden de ramen, de scheidingswanden, de afwerkingen

en de technische installaties afgebroken, zodat alleen de betonnen structuur nog zichtbaar was.

3.000 m³ 'niet-inert' afval werd gesorteerd op materiaalsoort (bakstenen, metaal, hout, kabels enz.) en per vrachtwagen naar een recyclagecentrum in de buurt van de site afgevoerd.

De betonnen structuur zal in januari 2021 worden afgebroken en 30.000 ton zogenaamd 'inert' afval zal per binnenschip naar een recyclingcentrum langs het kanaal bij Grimbergen worden vervoerd. Het beton is bedoeld om te worden gebroken en hergebruikt voor verschillende doeleinden (nieuw beton, steenslagverharding onder wegen enz.).

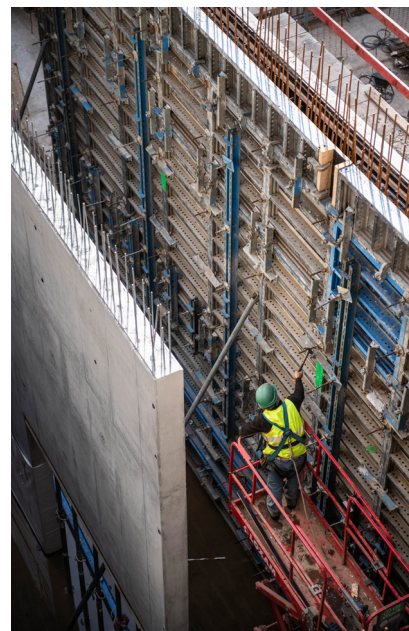
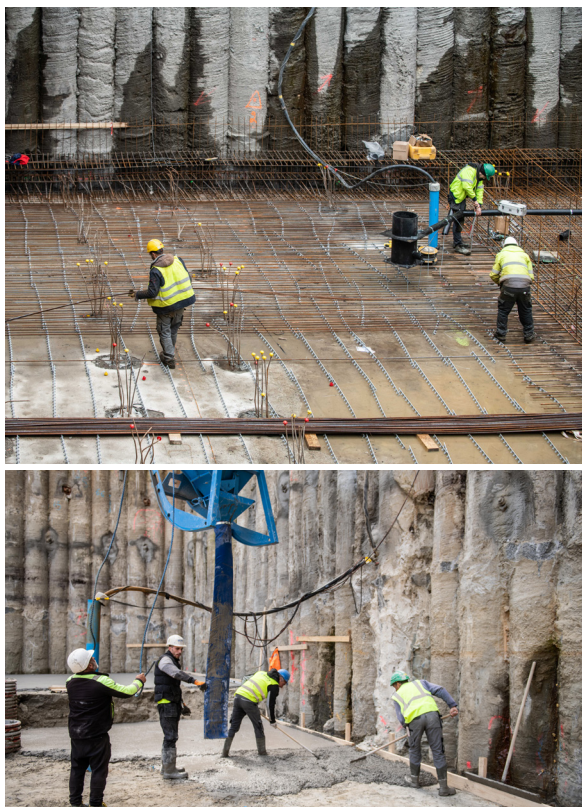
Dit type transport werd gekozen door de Stichting KANAL, in samenwerking met de Haven van Brussel, na een vergelijkende studie van de CO₂-impact en de wens om deze te verminderen.

Schilderwerken op de metalen constructies / Lot Obis

aannemer VELDEMAN, februari 2021 - mei 2022

Bij het analyseren van de metalen structuren en het overwegen van de beste strategie om ze opnieuw te verven, in overeenstemming met de voorschriften en volgens een nieuw ontwerp, bleek uit tests dat alle verven hoeveelheden lood en chroom VI bevatten. Het gehele complex moest daarom worden gesaneerd.

Afhankelijk van de ondergrond en de locatie (muren / structuur - metaal / baksteen / beton) bestaat dit werk uit licht reinigen of volledig zandstralen in

Terrassement
et fondation

17

een afgesloten ruimte. Dit werk zal vele maanden in beslag nemen en zal samen met andere loten worden uitgevoerd.

Grondwerken en funderingen / Lot 2

aannemer DENEYS - DEMEUTER - augustus 2021 - februari 2023

De grondwerken en funderingen hebben voornamelijk betrekking op de 3 nieuwe gebouwen, de Rassembleur, CIVA en het Museum. Na het afgraven van de aarde op 2 kelderniveaus bestaan de funderingswerkzaamheden uit het maken van een gordijn van secanspalen rond de omtrek van de 3 gebouwen. Binnen de omheiningen die zo ontstaan, worden ook afzonderlijke palen gebruikt.

Deze werken werden in augustus 2021 gegund en zouden in december 2021 moeten worden afgerond. Helaas zijn er grote vertragingen opgetreden, voornamelijk door toedoen van de aannemer en zijn onderaannemers. De impact van deze vertraging op de uitvoering van het lot van de ruwbouw en speciale technieken is intussen bekend, aangezien de aannemer die voor dit lot werd aangesteld, pas in juni 2023 met de werkzaamheden kon beginnen.

Gesloten ruwbouw en speciale technieken / Lot 3

aannemer CIT Blaton - aanwijzing oktober 2021 - begin van de werken september 2022 - juni 2025

De grootste opdracht betreft de volledige renovatie en opbouw van het project. Deze werken zijn een vervolg op de twee nauw met elkaar verbonden opdrachten die eraan voorgaan, namelijk de afbraakwerken en de grondwerken-funderingen. De opdracht betreft het ontwerp van zowel de oude als de nieuwe gebouwschillen (shells) van het project, evenals de

dragende structuur, de vele technieken en de afwerking. Na een zeer uitgebreide procedure werd deze opdracht aan CIT Blaton gegund. Doordat de aannemer in de herfst van 2021 werd aangeduid, kon de aanvankelijk opgestelde planning worden aangehouden. Zijn begroting werd ingediend binnen de ramingen van de opdracht en bevatte een uitvoeringsplanning die aan de verwachtingen voldeed.

In dit lot zijn de volgende elementen inbegrepen:

- . Oude en nieuwe gebouwschil
- . Ruwbouw (beton, metselwerk, metalen constructies, riolering)
- . Speciale technieken (HVAC, elektriciteit, gestructureerd IT-netwerk, brand, liften, fotovoltaïsch technieken, verlichting enz.)
- . Afwerking (scheidingswanden, vloer-, muur- en plafondafwerking, sanitaire voorzieningen)

In dit lot zijn de volgende elementen niet inbegrepen:

- . Podium, audio- en videoapparatuur
- . Mobiele uitrusting op maat
- . Horeca-inrichtingen

De definitie van deze opdracht was het onderwerp van een groot aantal studies, workshops, beschrijvingen, plannen en meetstaten.

In elke fase werd het proces geleidelijk en iteratief, met behulp van algemene concepten geleidelijk verfijnd en, op basis van hun discipline, gevalideerd door de architecten, de verschillende ontwerp bureaus en de klant.

Een overzicht van het soort thema's en disciplines die ondernemingen in de aanbesteding terugvinden:

Gebouwschil, structuur, ruwbouw en afwatering

- . Studies van plannen, doorsneden, opstanden en technische details
- . Stabiliteitsstudies van beton, metselwerk en metaal
- . Studies van funderingen, muren, kolommen, balken en daken
- . Logistieke studies / transportroutes

Speciale technieken

- . Studies brandveiligheid en compartimentering
- . Evacuatiestudies
- . Studies sprinklers
- . Studies rookafvoer
- . Studies klimaatprestaties voor zones en materialen
- . Studies veiligheidsperimeters / indringing / inbraak
- . Studies toevoeren en vloeistoffen
- . Studies verlichting, verwarming, ventilatie en geluid
- . Studies liften

Interieur, uitrustingen, inrichtingen en afwerkingen

- . Studies samenstellingen en afwerkingen van vloeren en dorpels
- . Studies samenstellingen en afwerkingen van plafonds
- . Studies samenstellingen en afwerkingen van scheidingswanden
- . Studies sanitaire voorzieningen en netwerken
- . Studies dorpels, deuren, poorten en vensters
- . Studies trappen, borstweringen, hellingen en loopbruggen
- . Studies architecturale en technische details

Alle projectstudies en - documenten zijn in detail beschikbaar, of via een grafische presentatie bij de Stichting KANAL.

De studie en de berekening van de hoogte, de breedte en het toegelaten gewicht voor de installatie van de werken of de uitrusting op de site.

Studies klimaat

In niet alle ruimten van KANAL zullen dezelfde klimaatprestaties worden geleverd. Er werden op dit vlak keuzen gemaakt op basis van internationale eisen en normen (voor musea) en op basis van de energieregelgeving in het Brussels Gewest (EPB).

Studies brandveiligheid

Over brandbestrijding, compartimentering, rookafvoer, meters, evacuateroutes enz. werden allemaal studies uitgevoerd die als doel hadden om de mogelijkheden en de beperkingen van het project te bepalen.

Studies afwerkingen

Alle afwerkingen werden heel nauwgezet onderzocht. Hieronder vallen afwerkingen van vloeren, muren en plafonds om bestaande patina's te verbeteren of nieuwe ontwerpen te creëren.

Gladgestreken (geïsoleerde) of onafgewerkte betonnen vloeren, nieuwe bestratingen, houten vloeren, glazen, metalen of opnieuw geveerde scheidingswanden, kale plafonds of plafonds bedekt met metaal en geluidsabsorbers enz.

Studies speciale technieken

Naast de architecturale definitieën beschikt de site ook over een aanzienlijke reeks zorgvuldig uitgekozen technische uitrustingen. Overzicht of zonering: radiatoren, verlichting, ventilatie, elektrische en IT-netwerken, vloeistofnetwerken, fotonuclaire energie enz.

Architecturale details

De renovatie van de site en de nieuwe interventies betekenden dat elk gebied nauwgezet moest worden gecontroleerd, vanuit technisch, architecturaal, esthetisch en klimatologisch oogpunt enz. Er werden honderden details uitgewerkt om ervoor te zorgen dat geen enkel criterium aan het toeval werd overgelaten.

Voorbeeld van een geveldetail: integratie van de nieuwe schuiframen in de gevel van de werkplaatsen

VOORTGEZETTE STUDIES

Installatie Projecthuis

Terwijl in het museum KANAL-Centre Pompidou de werkzaamheden worden voortgezet met het oog op de toekomstige opening, heeft het Projecthuis op de Saintelettesquare aan de overkant intussen zijn deuren geopend, waar Brusselaars een zicht krijgen op de vordering van het architecturale project van het museum. De tentoonstelling daarover werd bedacht door Atelier Kanal, het Belgische, Zwitserse en Britse team dat werd aangesteld om de verbouwing uit te voeren, en bestaat uit plannen, foto's, modellen en

monsters van de bouwmaterialen die bij dit omvangrijke project worden gebruikt.

Het Projecthuis maakt deel uit van het tentoonstellingsparcours dat open was voor bezoekers tijdens SHR2020, maar het zal ook open zijn voor het publiek en een plek zijn waar iedereen elkaar kan ontmoeten en ideeën kan uitwisselen wanneer het grote project van start gaat.

Het Projecthuis zal het project en alle betrokkenen blijven tonen en huisvesten, waaronder studenten, buurtbewoners, gezinnen, architectuurliefhebbers en nieuwsgierigen, en zal ook een ontmoetings- en coördinatieplek zijn voor de aannemers zodra ze zijn aangesteld (mezzanineruimten).

Haalbaarheids- en technische studies voor het 'HORECA'-gedeelte

studiebureaus EUREKA & BECP concept

In 2020 werden de eerste ervaringen opgedaan met het interne beheer van de op de site beschikbare HORECA-activiteiten. Die poging was gebaseerd op de observatie dat deze activiteiten zeer nauw verweven zijn met alle huidige en toekomstige programma's van de instelling. Daarom werd voor dit project een businessplan opgesteld en een monitoring opgezet. Helaas kon deze analyse wegens de COVID-crisis niet worden voltooid. Dit wordt besproken in het laatste hoofdstuk van dit verslag.

In meerdere ruimten van KANAL zal catering kunnen worden ondergebracht.

Bar-brasserie

20

Tijdens het onderzoek naar de behoeften werden verschillende types geselecteerd:

- . Een restaurant van het type bar-brasserie langs de Akenkaai
- . Een café-bakkerij op het kruispunt van de beuken, in het hart van de voormalige werkplaatsen
- . Een gastronomisch restaurant en de bijbehorende keukens op de 5e verdieping in de Showroom
- . Een 'rooftop café' op het dak met een groot openbaar terras op het dak van de Showroom
- . Een paar locaties voor snelle, flexibele en mobiele catering:
 - . Cateringruimte onder het kleine auditorium naast de Showroom
 - . Een bar onder de helling naar de tweede verdieping van de Showroom
 - . Alle voorzieningen voor catering in de foyer en rond het grote auditorium
 - . Voldoende elektriciteits- en watervoorzieningen op de hele locatie, voor een flexibele inzet tijdens evenementen, optredens....

De ontwikkeling van deze studies en het bijbehorende businessplan worden momenteel opgesteld door een gespecialiseerd adviesbureau, waarmee de concepten en de details zijn gepresenteerd en gevalideerd door het FAVV.

De volgende fase is bedoeld om enerzijds de technische lay-outs verder uit te werken en anderzijds de bijbehorende concepten en budgetten te ontwikkelen, zodat de interieurconcepten kunnen worden gedefinieerd.

Inrichtingen van de F&B-ruimten - architecturale studies

KANAL zal een impact hebben op zijn omgeving, zowel dichtbij als ver weg. Een groot cultureel potentieel dat een diversiteit aan creaties, uitwisselingen, praktijken en producties biedt die persoonlijke ontwikkeling en emancipatie mogelijk maken. Het is een grote uitdaging om een gevoel van saamhorigheid op te bouwen en leven te blazen in een plek waar iedereen welkom is.

De economische recessie, de politieke onrust en diverse milieukwesties hebben allemaal een impact op de horeca en consumenten. Gelijktijdig moedigt deze realiteit aan om samen aan tafel te zitten om op zoek te gaan naar de vreugde, het geluk van het delen, de opwindende van het creëren en om te genieten van het huidige moment. Door van catering een van onze momenten te maken om te proeven, te ontspannen, te ontdekken en voor onszelf te zorgen, wordt het essentieel om een emotionele waarde en een speciale tijdelijke hospitality-ervaring te creëren.

In het kader van haar Beheersovereenkomst heeft de Stichting KANAL studies laten uitvoeren naar de ontwikkeling van Food & Beverage-activiteiten, waarin de grote lijnen voor de exploitatie van deze 5 locaties worden uiteengezet. De studies richten zich op wereldwijde consumententrends en trends in de restaurantsector die een potentiële impact zullen hebben op de selectie en de aanbeveling van het F&B-aanbod. Daarbij werden verschillende scenario's geanalyseerd voor de investeringen die nodig zijn

om deze ruimten in gebruik te nemen, voor hun dagelijks beheer en voor hun winstgevendheid.

De ontwerpers van de geselecteerde projecten stellen locaties voor die de diversiteit van de bevolking weerspiegelen en die alle soorten doelgroepen verwelkomen, zowel lokale bewoners als bezoekers, zowel lokaal als internationaal...

Met een sterke band tussen werk, cultuur en ontspanning zal de **Bar-brasserie** een van de schakels vormen tussen het industriële en het minerale leven aan de Akenkaai, het recreatieve en het plantaardige leven aan de andere oever en het multiculturele leven in KANAL.

Het **Restaurant** leeft op zijn eigen tempo, maar is verbonden met alles wat met KANAL te maken heeft. Het kijkt uit over de majestueuze ruimte van de Showroom en biedt een ongewoon zicht op de toekomstige nieuwe Sainctelettesquare. Het restaurant speelt een intiemere, meer gedempte rol, in overeenstemming met de weergave van de glanzende mechanica van weleer, terwijl het publiek geniet van de smakelijke en verrassende gerechten op hun bord.

Vanaf de Rooftop, de grote buitenruimte op het dak van de Showroom, zal men een adembenemend uitzicht over heel Brussel krijgen. Deze ruimte maakt deel uit van de vrij toegankelijke ruimte van de site. De bar zal het ritme van de dag volgen - net zoals de andere Brusselse cafés.

Op het kruispunt van de binnenstraten zal KANAL ook een eigen **Bakkerij** openen, op een centrale plaats in het gebouw. Men zal er niet alleen kunnen genieten van een kop lekkere koffie of een stokbrood kunnen kopen, maar dit zal ook de perfecte plaats zijn om de dag te beginnen, om even uit te blazen tussen twee tentoonstellingen door of om vrienden te ontmoeten.

Studies bewegwijzering en openbare informatie

Atelier Kanal & Cartlidge Levene

Vanaf het begin van het project is er bijzondere aandacht besteed aan de manier waarop KANAL zal worden ervaren en bekeken en hoe er zal worden gewandeld... Het concept 'Verdwalen mag' tijdens KANAL Brut blijft een leidraad, maar er worden ook oriëntatiepunten en uitvalswegen aangereikt.

Wie niet bang is om te verdwalen, zal KANAL in zijn volle omvang kunnen waarderen en zonder doel voor ogen in gelijk welke richting te wandelen, want dit is een plek die nooit al haar geheimen zal prijsgeven - niet alleen omwille van de rijkdom van de ruimten, maar ook omwille van de programmering van eindeloze mogelijkheden.

Om het ontwerp te doorgronden dat mensen de kans biedt om zichzelf te verliezen en hun weg terug te vinden, zijn de concepten op een aantal elementen gebaseerd: de namen van de ruimten, visuele elementen, informatiedragers enz. Er zijn hierover al een hele reeks studies aan de gang en andere zullen de komende maanden worden opgestart, waarbij de nadruk steeds meer komt te liggen op het gebruik en de exploitatie van de locatie, nu de ruimten, hun behoeften en hun mogelijkheden duidelijk zijn gedefinieerd.

Projet Place
Saintelette

22

Studies inrichting en voorzieningen van de sociale en openbare ruimten

shops, bibliotheek, onthaal

Sommigen voorspellen al enkele jaren het einde van de bibliotheken, nu alle mogelijke informatie toch via het internet kan worden opgezocht. Toch neemt het aantal mensen dat gebruikmaakt van bibliotheken, niet af. De roeping van bibliotheken is intussen wel veranderd: voortaan zijn ze in de eerste plaats ontmoetingsplaatsen ('third places').

De ontwerpers die werden geselecteerd voor de inrichting van de **Leeszaal** en de **Bookshop** stellen daarom openbare, veelzijdige en productieve ruimten voor.

De Leeszaal is voor iedereen toegankelijk, met gratis toegang tijdens de verlengde openingstijden van het gebouw. De ruimte is meer dan een bibliotheek en zal opeenvolgende curaties op basis van de collecties huisvesten. De Leeszaal zal op die manier een actieve en grootschalige etalage worden van de rijke collecties van CIVA. In deze ruimte zullen kleinschalige evenementen (zoals book launches, 10 books by ...) kunnen plaatsvinden, waarmee de overvloed aan activiteiten en de multidisciplinaire aanpak van KANAL worden weerspiegeld. Bovendien zal de Leeszaal een werkplek (coworking) zijn, voor studie en groepswerk.

Als antwoord op de veelheid aan toepassingen en gebruikers zal de ruimte een hoge mate van flexibiliteit behouden, zodat ze regelmatig kan worden heringericht door de teams van KANAL-CIVA, zodat bezoekers, studenten en lezers er zich op elk moment thuis zullen voelen.

De Bookshop van KANAL is meer dan een museumshop en moet in de toekomst uitgroeien tot een referentie onder de boekhandels in Brussel voor al wie geïnteresseerd is in architectuur (maar ook in stedenbouw, landschap en milieu) en het brede spectrum van hedendaagse artistieke en curatorische praktijken. Met een uitgebreide verzameling referenties en nieuwe uitgaven zal in de Bookshop ruim aandacht worden besteed aan deze verschillende gebieden behandelen, met een bijzondere focus op Belgische publicaties. Een levendige selectie die voortdurend in ontwikkeling is en die voortdurend in dialoog staat met het culturele project van KANAL.

De Bookshop van CIVA-KANAL zal zich op verschillende doelgroepen richten: bezoekers van de tentoonstellingen, voor wie een speciaal aanbod van boeken beschikbaar zal zijn (catalogi, boeken over de thema's van de tentoonstellingen), en andere KANAL-gebruikers (gewone bezoekers, gebruikers van de bibliotheek en onderzoekers die toegang hebben tot de archieven).

Het aanbod van de boekhandel zal niet beperkt blijven tot de verkoopruimte, maar zal zich ook uitstrekken tot de aangrenzende openbare ruimten en in dat opzicht een volwaardige rol spelen in het culturele leven van KANAL, met occasionele evenementen zoals signeersessies, presentaties en debatten over nieuwe releases, ontmoetingen met uitgevers, boekenbeurzen enz. Er zullen in de openbare ruimten vóór de Bookshop dan ook modules met displays en rekken kunnen worden opgesteld. Voor

speciale evenementen (zoals boeklancerings) kan de Bookshop ook tot in de Leeszaal doorlopen.

De **Culture Market** zal dan weer Brussel en België tonen aan de hand van een selectie lokale kunstnijverheidsproducten en designobjecten. Hier zullen ook producten van KANAL-CIVA worden verkocht, zoals catalogi van lopende tentoonstellingen, souvenirs...

Overige studies IT en veiligheid

Er lopen momenteel nog een aantal andere studies

- . Studies werkorganisatie / inrichtingen van de kantoorruimten
- . Studies CIVA - archivering - openbare bibliotheek
- . Studies inrichtingen en uitrustingen van de ontvangst-, bemiddelings- en winkelruimten
- . Studies mobiele uitrustingen
- . Studies technische, podium-, akoestische en audiovisuele apparatuur
- . Studies museum philosophy
- . Studies onthaal en bemiddeling
- . Studies conservatie en productie

KANAL IN HAAR OMGEVING

Project Saintelettesquare

De gewonnen wedstrijd voor de herinrichting van het Sainteletteplein plaatst het belang van stedelijke en grootstedelijke voorpleinen weer centraal in het debat. Het 'brugplein', zoals dit door de ontwerpers

van het project wordt gedefinieerd, wordt een ruimtelijke verbinding die veel verder gaat dan de infrastructuur van de laan.

Het plein strekt zich uit over het kanaal en verbindt de twee oevers, verdicht het wegensysteem om bruikbare ruimte te creëren voor voetgangers, fietsers, activiteiten, evenementen enz. vóór de gevels en aan weerszijden van de brug.

Bomen, straatmeubilair en verlichting en doorlopende verhardingen zullen de fragmenten van de ruimte tot één geheel samenbrengen en de waterdichte grens tussen het voorplein en de showroom van KANAL doen verdwijnen, waardoor beide voorzieningen zullen kunnen worden gebruikt voor een waaier van nieuwe en uiteenlopende toepassingen.

Het plein zal worden ervaren als een nieuwe ruimte in de wijk, een nieuw stedelijk en grootstedelijk signaal dat in contact staat met het hart van Brussel in de breedste zin van het woord.

Het zal zorgen voor een continuïteit van openbare ruimten, vanaf het plein naar de andere oever, de Akenkaai, het Maximiliaanpark, de Handelskaai enz.

Studies Akenkaai

In het kader van het BKP-onderzoek (BeeldKwaliteitsPlan) is een studie gestart om de haalbaarheid en de voordelen te onderzoeken van een voorstel om de Akenkaai vóór KANAL geheel of gedeeltelijk te verlagen.

Daarbij werden zijn vijf scenario's voorgesteld, waaronder vergelijkbare ontwikkelingen rond het bekken vlakbij het stroomgebied bij het Rederspark.

Na analyse zijn de Stichting KANAL en haar architecten Atelier Kanal het met elkaar eens: scenario 5 is het meest positief voor de Akenkaai / Quai des Péniches en het KANAL-project. Het behoudt de oorspronkelijke structuur van de kade zo goed mogelijk en het biedt de meeste uiteenlopende gebruiksmogelijkheden. De huidige 'duidelijke typologie' van de Akenkaai vormt een passend tegenwicht voor de meer 'topografische' behandeling aan de andere kant.

Volgens SK / AK zouden daarbij de volgende inrichtingen of verfraaiingen moeten worden uitgevoerd aan de Akenkaai:

- . Gelokaliseerde behandeling van de bodem: verbeteringen, herstellingen, plaatselijke voorzieningen voor het terras van de brasserie, toegang tot KANAL, toegang tot het Kaaitheater enz.
- . Verfraaiing, verwijdering of verplaatsing van de halte voor de waterbussen
- . Voetgangersbrug die beide oevers van het kanaal met elkaar verbindt
- . Openbare verlichting, nutsvoorzieningen, eventueel wat straatmeubilair
- . Eventuele vergroening, zonder behoud van de bestaande bomen langs de gevel van KANAL.
- . De (voetgangers)verbinding met het Saincteletteplein moet worden ontwikkeld en geharmoniseerd.
- . Geen recreatievaartuigen, loodsen enz. vóór KANAL.

Inbezitneming van het 'K1' gebouw

In december 2021 rondde KANAL de onderhandelingen af over de huur van een gebouw recht tegenover de site, aan de kaai langs de Havenlaan, waarvoor de naam 'K1' (spreek uit: [Kaa°wan]) werd bedacht. Deze huurovereenkomst bevat een koopoptieclausule. Dit is een geweldige kans om KANAL op kleinere schaal te blijven exploiteren, als showcase voor de buitenwereld, totdat het in 2024 weer opengaat.

Vanaf 2022 werd in het gebouw geïnvesteerd en werd het zo uitgerust dat onze activiteiten er kunnen plaatsvinden, dat het pand ook vlot toegankelijk is voor PBM's en dat het leven van het gebouw wordt voorbereid in het kader van de door Beliris uitgevoerde werkzaamheden voor de aanleg van het openbare park op de betreffende kaai.

Studies Reserves

Copernicus

In maart 2021 kreeg KANAL erkenning voor haar project voor de ontwikkeling van reserves als een van de potentiële huurders van het COPERNIC-project dat Citydev in Haren ontwikkelt. Die erkenning werd toegekend op basis van een nota waarin de werkgelegenheid en de economische impact van deze voor het gewest nieuwe activiteiten worden aangetoond.

KANAL lanceerde daarom een aantal studies en legde een budget vast voor de werken die op de site zouden moeten worden uitgevoerd zodra Citydev het gebouw had overgedragen. Die werken omvatten het

‘upgraden’ van de ruimten om conserveringsoperaties uit te kunnen voeren op de logistiek ‘werken’, waarvoor zeer strenge normen op het vlak van airconditioning en beveiliging gelden. De kosten daarvoor werden geraamd op 5,5 miljoen eur excl. btw.

In het kader van de onderhandelingen over onze Beheersovereenkomst vroeg de regering aan KANAL om voor deze specifieke investering een promotiedeal met Citydev te overwegen.

Na beoordeling van het economisch potentieel van dit project op de Copernicus-site bleek dat noch de planning noch de structuur van het project in termen van vastgoedontwikkeling met de rentabiliteitsnormen van Citydev aantrekkelijk waren in verhouding tot de voordelen van een volledige ontwikkelingsoperatie op basis van een lot grond en een nieuw gebouw.

De teams van Citydev en KANAL analyseerden daarom de grond die Citydev voor een dergelijke operatie ter beschikking had.

De Raad van Bestuur nam ook een beslissing op basis van een samenvattende nota waarin de verschillende scenario's werden toegelicht, namelijk i) een scenario met 100% private reserves; ii) een Copernicus-scenario (toen nog in de veronderstelling dat dit levensvatbaar was) en iii) een scenario van een nieuwe, gedeconsolideerde ontwikkeling. Op basis van die elementen concludeerde de Raad van Bestuur dat de investering gerechtvaardigd is (6,5 miljoen voor een nieuw gebouw) vanuit publiek oogpunt (vergeleken met een particulier fonds zonder vooruitzicht op

terugbetaling) en dat de operatie volledig winstgevend is voor Citydev met een voor KANAL haalbare jaarlijkse huur op basis van een normale rentabiliteit van onroerend goed.

Overeenkomstig de Beheersovereenkomst is het aan de belanghebbenden om de regering in april 2024 op de hoogte te brengen van de geanalyseerde aannames.

ACTIVITEITEN

2023

27

TENTOONSTELLINGEN

FAÇADE

25 maart - 1 september 2023

De bouw van het toekomstige museum KANAL - Centre Pompidou is aan de gang. Rondom de etalage van de voormalige Citroën - showroom zijn stellingen geplaatst die de perfecte achtergrond vormen voor de lancering van een nieuwe reeks kunstwerken in de openbare ruimte. Voor *FAÇADE* werden drie kunstenaars uitgenodigd om beelden te creëren die het hele voormalige glazen dak met een 1.500 m² groot zeildoek zouden bedekken. Elk van deze werken is zes maanden lang op zijn eigen manier verbonden met de stad.

Deze opdracht van Laure Prouvost wordt gevolgd door twee andere van Anne - Mie Van Kerckhoven (september 2023 - maart 2024) en Tarek Lakhissi (maart - september 2024).

Kunstenares **Laure Prouvost** opent deze reeks met een compositie van beelden en boodschappen voor de stad en de mensen die er wonen. In de meeslepende en betoverende installaties van Prouvost worden film, beeldhouwkunst, gevonden voorwerpen, performance en taal met elkaar gecombineerd. De kunstenares brengt daarbij persoonlijke herinneringen, artistieke of literaire referenties en fictieve elementen samen. Ze zet lineaire verhalen en de verwachte associaties tussen woorden, beelden en betekenis op hun kop.

Het monumentale werk van Laure Prouvost zal op 25 maart worden ingehuldigd en aan het publiek worden gepresenteerd. Daarbij zal een parade, begeleid door

zangers van **Singing Molenbeek** en de **Majorettekete** van het Sint - Katelijneplein naar Saintelette trekken, met spandoeken in de hand. Daarop zullen woorden in elke taal boodschappen van hoop uitschreeuwen die de kunstenares en schrijfster Leila El - Mahi tijdens workshops met de bewoners en bewoonsters van de wijk hebben verzameld.

Voor de tweede editie van *FAÇADE* brengt kunstenares **Anne - Mie Van Kerckhoven** (AMVK) hulde aan de stad. Op het enorme zeildoek creëert ze wat ze noemt 'een podium voor Brussel'. Door haar kleurrijke, gelaagde stijl en haar feministische, maatschappijkritische boodschap toont AMVK ons schilderijen en personages die deel uitmaken van haar intuïtieve beeld van de hoofdstad en haar geschiedenis.

Al deze personages in het beeld van AMVK vormen een grote metaforische parade die zinspeelt op de geschiedenis van Brussel, zoals de rol van Brussel in de surrealistische beweging en het café La Fleur en Papier Doré, waar kunstenaars elkaar ontmoetten. AMVK put uit de folklore en speelt met verwijzingen naar Brussel als broeinest van alchemie, kunstmatige intelligentie en de geschiedenis van kunst en architectuur.

STYLE CONGO

17 maart 2023 - 3 september 2023 in CIVA

De Art Nouveau is het centrale punt van waaruit de tentoonstelling *Style Congo: Heritage & Heresy* de manier beschrijft waarop Congo in de internationale tentoonstellingen tussen 1885 en 1958 werd weergegeven.

Style Congo

28

Aan de hand van hedendaagse artistieke en architecturale interventies en archiefmateriaal uit de CIVA - collectie onderzoekt de tentoonstelling, die door Sammy Baloji, Estelle Lecaille, Silvia Franceschini en Nikolaus Hirsch werd samengesteld, de politiek van representatie en culturele toe - eigening. Ze onderzoekt de sporen van kolonisatie in de stad Brussel en in het Congolese stedelijke landschap en stelt voor om zowel private als publieke ruimten dekoloniaal te herdefiniëren.

Tentoonstelling georganiseerd door CIVA en Twenty Nine Studio, in samenwerking met KANAL - Centre Pompidou, als onderdeel van het project Living Traces.

Curatoren: Sammy Baloji, Silvia Franceschini, Nikolaus Hirsch en Estelle Lecaille

Met medewerking van: Judith Barry, Rossella Biscotti, Peggy Buth, Ayoh Kré Duchâtelet, Jean Katambayi, Johan Lagae & Paoletta Holst, Chrystel Mukeba, Daniela Ortiz, Ruth Sacks en Traumnovelle

Met een selectie van werken van: Ernest Acker, Victor Bourgeois, Joseph Caluwaers, Jean - Jules Eggericx, Paul Hankar, Georges Hobé, Victor Horta, Henry Lacoste, René Pechère, Fernand Petit, René Schoentjes en Gustave Serrurier - Bovy

CONNECTING

5 oktober - 3 december 2023 in K1 (KANAL)

Technologie is overal in ons dagelijkse leven. Maar wat stellen onze onlinerelaties voor? Is het mogelijk om een gemeenschap te creëren via een app? Wat kunnen we zeggen over de vriendschappen die ontstaan via platforms

en avatars? Kun je liefde vinden in de metaverse? *Connecting* legt de verbanden bloot tussen de fysieke werkelijkheid en de digitale wereld.

Kunstenaars: Korakrit Arunanondchai & Alex Gvojic, Zach Blas, Ian Cheng, Keiken, Eva L'Hoest, Tabita Rezaire en Natasha Tontey.

Het werk van het Londense collectief Keiken werd gemaakt in opdracht van KANAL - Centre Pompidou en de Biënnale van Helsinki.

Tentoonstelling samengesteld door curatoren Bas Hendrikx en Barbara Cueto.

LIVE

SERIE NIGHT SHIFT

Night Shift is geïnspireerd op de geest van de oude Brusselse nachtclub K1 en is een reeks weekends waarin muziek, geluid, beeldende kunst, dans en clubcultuur samenkomen. Eén keer per seizoen, bij het vallen van de avond, biedt *Night Shift* een interdisciplinair programma dat wordt geleid door de vrijheid, het mysterie en de sensaties van de duisternis.

NIGHT SHIFT I

17 - 18 maart 2023 in K1 (KANAL)

Kunstenaars: Nyege Nyege collectief, Sainte - Lucie, DJ Tobzy et DJ Sisso, Psychedelic Balani, Tarik Barri en DJ Diaki.

Série Night Shift

NIGHT SHIFT II

29 juni - 1 juli 2023 in K1 (KANAL)

Kunstenars: Ula Sickle & Stine Janvin, keiyyaA, Mika Oki, ssaliva en ugne&maria

NIGHT SHIFT III

8 - 9 september 2023 in K1 (KANAL)

Kunstenars: Lyra Pramuk, Erwan Sene & Zeta Lys, Crystallmess orchestra UNLEASHED, een nacht waarin filmvertoningen, live ambient sets en clubmuziek worden gecombineerd met Space Afrika, Valentin Noujaïm, oxhy en He4rtbroken.

COPRODUCTIE IN SAMENWERKING MET KUNSTENFESTIVALDESARTS

THE NARCOSEXUALS

20, 21 en 22 april 2023 (hervatting van 7 tot 11 september 2023)

Dries Verhoeven analyseert de groeiende populariteit van chemsex, een combinatie van drugs en seks, en wat hij de 'narco - seksuele revolutie' noemt tientallen jaren na de homo - emancipatie. Op een braakliggend terrein kan het publiek rond een paviljoen lopen waar zeven opgewonden mannen drugs gebruiken, vastbesloten om te rebelleren tegen de sociale normen. Op de sofa in de woonkamer, in de slaapkamer, onder de douche praten ze, kruipen ze in elkaars armen en knuffelen ze elkaar tot ze bedwemeld zijn.

A DIFFERENT NORTH

22 april 2023

In deze 12 uur durende performance, die werd bedacht door kunstenaars Adam York Gregory en Gillian Jane Lees, worden 360 ambachtelijke kompassen uiterst nauwgezet op lijnen geplaatst die met plakband op de vloer zijn aangebracht. Al die kompassen stabiliseren zich na een tijdje en tonen dan het noorden aan. Maar onze lichamen zijn ook magnetische velden en die laten de naalden draaien. Is het noorden een geografische positie of een richting? Identiteit of richting? Het beleid van het Noorden is in ons verankerd, in de acties die we ondernemen.

DEVOTION

23 april 2023

Van zonsondergang tot zonsopgang staan Cassils en SJ Norman centraal in een rituele voorstelling die verband houdt met de trans - ervaring. Deze kunstenaars, die zijn opgegroeid net na de toepassing van conversietherapie met elektrische schokken, maar vóór het internet en de opkomst van een vocabulaire waarmee ze hun ervaringen als transman konden uitdrukken, bekeken de wereld met een diep gevoel van desoriëntatie. *Devotion* roept de moeilijkheden op waarmee mensen in een translichaam tijdens hun leven worden geconfronteerd, het geïnternaliseerde verdriet en de schaamte die mensen ertoe drijven om afstand te nemen van het lichaam waarin ze zijn geboren. De kunstenaars laten zich daarbij inspireren door een oude meditatietechniek en ontwikkelden op basis daarvan een messenspel dat de geest aanscherpt. Performance met hybride soundscape (live / DJ - set) door Lou Drago.

Symposium *Panafrika: Image, Sound, Text*

30

NOCTURNES FOR A SOCIETY

Tussen 26 april 2023 en 12 mei 2023

De *NOCTURNES FOR A SOCIETY* SESSIONS werden oorspronkelijk bedacht door de kunstenaars Myriam Van Imschoot en Lucas van Haesbroek voordat ze tot een performance uitgroeiden.

SESSIONS is een reeks ontmoetingen met het publiek rond de collectieve praktijk van geluid en andere technieken zoals viltten, waarbij de artistieke wegen worden verkend die in het stuk *Nocturnes for a Society* worden ontwikkeld. Kom ze samen met de kunstenaars uitproberen en aanpassen door middel van stem, geluid, luisteren, dromen en textiel.

Hier is het publiek zowel acteur als getuige van de creatie van geluid en de effecten ervan. Door de beweging van stemmen in de ruimte, de manipulatie van een bal en een plaat die met elkaar resoneren, of de transformatie van materialen met behulp van de vilttechniek verkent u een breed scala aan praktijken.

Nocturnes for a Society is gebaseerd op deze sessies. Dit stuk zal worden gebracht in de vorm van een 12 uur durende performance waarin het publiek zijn eigen soundtrack creëert en in staat van waken, dagdromen en in slaap vallen komt. De grens tussen het creatieve proces en het eindresultaat vervaagt. Deze benadering is geïnspireerd op het werk van de Amerikaanse componiste en geluidsactiviste Pauline Oliveros, die een groot deel van haar leven heeft gewijd aan het slechten van de barrières tussen artiesten en publiek, subject en object, professionele en niet - professionele muziek.

TIME BASED EDITIONS - ANT HAMPTON

2 november 2023

Het formaat van *Time Based Editions* presenteert 'audio en visueel' als afzonderlijke elementen, die een geheel vormen door de fysieke synchronisatie van onze handen. We worden daarbij ondergedompeld in het huidige moment op de pagina: de afgedrukte foto komt tot leven dankzij de omhullende begeleiding van een soundscape. Ant Hamptons nauwgezette, soms wonderbaarlijke proces van herverbinding belicht geleidelijk een constellatie: stemmen en aardbevingen, Sefardische diaspora's, gedwongen verhuizingen, instorting en dementie, gierzwaluwen en zwaluwen, *The Waste Land* van dichter T.S. Eliot en een ongekende blik op de wreedheden die aan de oostelijke rand van Europa worden begaan, gefinancierd vanuit het centrum van het continent.

SYMPOSIUMS & TALKS

QUEER EXHIBITION HISTORIES SYMPOSIUM

3 juni 2023

In navolging van de lancering van , een nieuwe publicatie onder redactie van KANAL - curator Bas Hendriks, besteedt dit symposium aandacht aan de initiatieven die kunstenaars en curatoren uit de LGBTQIA+ gemeenschap in de afgelopen decennia hebben genomen om hun werk te tonen in Europese musea en verenigingen. Deze projecten en evenementen waren niet alleen artistiek, maar ook discursief, militant, educatief of gewoon een middel

Symposium
Queer Exhibition Histories

om een gemeenschap te vormen. Hun nalatenschap wordt ondermijnd door de omstandigheden waarin ze bestaan: vaak vluchtig, beperkt tot privéruimten of voorbehouden aan insiders.

PANAFRICA: IMAGE, SOUND, TEXTS SYMPOSIUM

9 juni 2023

Pan - Afrikanisme wordt vooral gezien als een politiek project, maar in zijn vele verschijningsvormen gaat het ook om culturele en esthetische vernieuwing. Voor de utopische projectie van een pan - Afrikaans beloofd land moesten nieuwe genres van representatie en nieuwe verspreidingsstrategieën worden bedacht. Dit symposium richt zich op iconografie, auraliteit en poëtica en onderzoekt hoe bepaalde artistieke en esthetische praktijken van de twintigste eeuw inhoud hebben gegeven aan het pan - Afrikaanse gedachtegoed.

A TALK WITH LAURE PROUVOST

15 juni 2023

Ter gelegenheid van *FAÇADE*, de serie werken in de openbare ruimte die werd ingehuldigd door Laure Prouvost, organiseert KANAL - Centre Pompidou een gesprek tussen de kunstenaar en curatrices Pauline de La Boulaye en Lucia Pietroiusti. Op basis van de knowhow van elk van hen zal op die manier worden geprobeerd om nieuwe perspectieven te verkennen met betrekking tot openbare ruimten, kunst en stedenbouw, natuur en ecologie, en zullen gelijktijdig vragen worden gesteld over de manieren waarop bewoners kunnen bijdragen aan het bedenken van nieuwe en betere manieren om samen te leven.

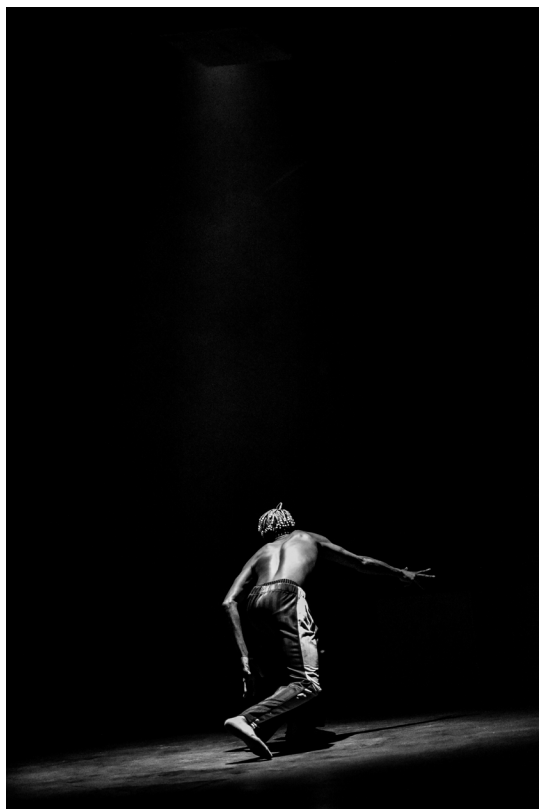
Het werk van Laure Prouvost is een echte oproep tot actie en nodigt ons uit om onze banden met de stad en onze bewoners en de mogelijke verwickelingen tussen de stad en de natuur opnieuw te bekijken. Pauline de La Boulaye is schrijver en curatrice. Haar projecten en haar onderzoek draaien rond kunst, architectuur, stedelijke ruimte en participatieve processen. Lucia Pietroiusti is een curatrice die werkt op de grens tussen kunst, ecologie en systemen, meestal buiten het galerieformaat.

THE ACT OF BREATHING: NOTES ON FUGITIVITY TALK & PERFORMANCE

16 september 2023

Met *The Act of Breathing: Notes on Fugitivity* creëren curatrices Sorana Munsya en Evelyn Simons een tijd - ruimte waarin de verbanden tussen de strijd om adem te halen en het concept van zwarte vluchtigheid worden geanalyseerd. 'L'acte de respirer' is de titel van een gedicht van Sony Labou Tansi waarin de auteur de adem onderzoekt als een repetitieve en instinctieve kracht die essentieel is voor het leven en als een recht dat, als het bedreigd wordt, een instrument van politiek verzet wordt. Het begrip vluchtigheid, dat vooral in de zwarte Amerikaanse en Caribische literatuur werd ontwikkeld, verwijst naar het slavernijverleden en de vlucht van de 'marrons' uit de plantages. De vraag is hier hoe we dit concept kunnen vertalen naar de hedendaagse Belgische postkoloniale context.

Onder meer de volgende sprekers kwamen aan het woord: Véronique Clette - Gakuba, Sofia Dati, Magali Elali, Hamedine Kane, Valérie Kanza, Kenny Mala Ngombe, Rachael Moore en Laura Nsengiyumva. Performance artists: Nkisi, M I M I en Nick Coutsier

32

MEET ZACH BLAS, EVA L'HOEST AND KEIKEN TALK OVER CONNECTING

6 oktober 2023

Ontmoet samen met ons de kunstenaars en ontdek de verhalen achter de werken van *Connecting*. Zach Blas, Eva L'Hoest en Keiken vertellen over hun creaties en de ideeën en het onderzoek achter hun project. De ontmoeting wordt gemodereerd door Joasia Krysa, artistiek directrice van de Biënnale van Helsinki 2023.

Zach Blas is een kunstenaar wiens werk onder meer thema's omvat als technologie, de queer wereld en politiek. In zijn werk *Profundior* (Lachryphagic Transmutation Deus - Motus - Data Network) voedt een godheid met kunstmatige intelligentie (AI) zich met de tranen van avatars en absorbeert ze. Zij haalt haar kracht uit menselijk lijden en hartstocht. *Profundior* kan dan ook worden gezien als een reactie op de vervlechting van spiritualiteit en technologie in de technologische industrie, waarbinnen bepaalde stromingen van religieuze adoratie in verband met kunstmatige intelligentie zijn ontstaan.

De in Brussel gevestigde kunstenares Eva L'Hoest gebruikt digitale taal om de rol van emoties, affecten en herinneringen te ontcijferen. *What Hath God Wrought?*, een nieuwe opdracht voor KANAL, roept de kosmische verbinding op tussen Azië en Australië, waar het gigantische Sun Cable zonnepark het Northern Territory van Australië met Singapore verbindt. Transoceanische kabels vertegenwoordigen een niet - menselijke verbinding tussen twee plaatsen die zowel geografisch als mentaal ver van elkaar verwijderd zijn. Haar tweedelige werk bestaat uit een CGI - videosculptuur, die in de tentoonstelling is geïnstalleerd, en een verhalend video - essay dat online beschikbaar is op www.connecting.kanal.brussels.

Keiken (wat ervaring betekent in het Japans) is het resultaat van de samenwerking tussen Hana Omori, Isabel Ramos en Tanya Cruz, die werken met virtual reality, augmented reality, performance en game engines om nieuwe fictieve voorstellingen en toekomsten te verkennen. *Morphogenic Angels*, hun nieuwe opdracht voor KANAL - Centre Pompidou, wordt geproduceerd in coproductie met de Biënnale van Helsinki. Dit werk stelt zich voor hoe het leven er over 500 jaar uit zou kunnen zien, wanneer mensen de mogelijkheid hebben om zichzelf te updaten met behulp van technologieën waarmee hun lichaam organisch kan worden aangepast. De onlinegame *Angel Arcade* is alleen beschikbaar op een smartphone.

Joasia Krysa is curatrice, onderzoekster en academica. Ze werkt op het raakvlak van hedendaagse kunst en technologie. Ze was curatrice van de Biënnale van Helsinki 2023, getiteld *New Directions May Emerge*. Met een bijzondere focus op mensen, dieren, planten, het milieu, gegevens en andere entiteiten om ons heen onderzoekt de biënnale hoe we nieuwe manieren kunnen vinden om te leven en de wereld te begrijpen.

EXILS ET CREATION.S TALKS DAG

28 november 2023

*Exils & Création.s**, een initiatief van groepen illegalen samen met mensen met papieren, groepen en instellingen, is opgezet om deze situatie te beïnvloeden. En om, in de woorden van de ballingen, een ethiek van samenwerking te definiëren. Ze nodigen de sociaal - culturele en artistieke sector

uit om op dinsdag 28 november met hen over dit onderwerp te discussiëren. Deze dag staat open voor iedereen en is bedoeld om kunstenaars, culturele, artistieke en permanente educatieve organisaties, groepen kunstenaars zonder en met papieren en alle personen of organisaties in de sociaal - culturele sector die met mensen zonder papieren werken aan verschillende projecten, samen te brengen.

Welke verhalen door en voor mensen zonder papieren? Wat zijn de vooruitzichten voor hun gevecht? Wat zijn de grenzen van getuigenverklaringen en wat is mogelijk verzonnen? Wat valt er nog meer te zeggen over migratieverschijnselen en hun gevolgen, in termen van esthetiek en productie - en distributieprocessen? Welke arbeidsrechten, welke speelruimte hebben mensen zonder papieren en welke effectieve solidariteit tonen instellingen op dit gebied? Dit zijn slechts enkele van de vragen waar rond deze dag is opgebouwd vanuit een antiracistische, antiseksistische en antiklassistische invalshoek.

Een evenement georganiseerd door Voix des Sans Papiers (VSP), Comité des femmes sans - papiers, ERG en ESA St - Luc in samenwerking met ANdEA, het atelier van kunstenaars in ballingschap, PUZLP (medegefinancierd door het Erasmus + programma van de Europese Unie) en KANAL - Centre Pompidou.

*De stuurgroep *Exil.s & Création.s* bestaat uit leden van Voix des Sans Papiers van Brussel (VSP BXL), Voix des Sans Papiers van Luik, het Comité des femmes sans papiers, het Baraka Grafika collectief, de Écoles Supérieures d'Arts Saint - Luc & ERG, en kunstenaars

zonder en met papieren. Deze dag wordt georganiseerd met de steun van KANAL - Centre Pompidou.

BRUSSELS DAYS 2023

Voor Brussels Days 2023 bracht KANAL twee internationaal gerenommeerde namen van de Brusselse artistieke scène samen - Rosas, het gezelschap van choreografe en danseres Anne Teresa De Keersmaeker, en het ensemble voor hedendaagse muziek Ictus - voor hun nieuwe creatie 'Ghost Trance Music / Rosas Toolbox- Rosas Toolbox meets Braxton Scores'. Dit stuk ging op 18 augustus 2023 in première in Darmstadt, Duitsland. Dit was het tweede openbare optreden. Voor deze gelegenheid werkte KANAL samen met het Museum voor Hedendaagse Kunst van Barcelona (MACBA), dat de voorstelling organiseerde en in zijn programma integreerde.

De voorstellingen vonden plaats op 20 september 2023 (2 sessies: 20.30 u en 22.00 u)

DOELGROEPEN

35

FROM BRUSSELS TO ANYWHERE - MARIA KLEY

JANUARI - JUNI 2023

Dit initiatief bestaat uit een reeks workshops en laboratoria die tijdens het huidige schooljaar worden gehouden met zesdejaarsstudenten toerisme aan het Instituut Imelda in Molenbeek. In deze samenwerking staat cocreatie centraal, met als doel het creëren van een monumentaal kunstwerk voor het atrium van het Instituut Imelda, waarin de wereld van reizen, de verbeelding en de verhalen van de studenten samenkomen.

JE RÊVE MA VIE (INSCRIRE)

JULI 2023

De productie van *Je Rêve Ma Vie* werd in 2022 opgestart en is de tweede editie van het INSCRIRE-project van kunstenares Françoise Schein in samenwerking met KANAL. De eerste editie, met de titel *Histoires de vies*, resulteerde in een fresco op het Sint-Jan Baptistplein. Met *Je rêve ma vie* nodigt INSCRIRE de leerlingen van het Athenée Toots Thielemans uit om verder te kijken dan het verleden en om in de toekomst te kijken, door scenario's voor hun professionele leven te bedenken. *Je rêve ma vie* werd in juli 2023 ingehuldigd met 10 fresco's met twintig beelden van jonge mensen die hoopvol over de toekomst dromen en die getuigen over hun carrièreaspiraties.

Voorafgaand aan de workshops konden de deelnemers meewerken aan een programma van culturele bezoeken, georganiseerd door KANAL - Centre Pompidou en de vereniging INSCRIRE, met de bedoeling om de dialoog rond kunst te bevorderen.

Om het werk met de kunstenaar en zijn teams op gang te brengen, werden deze bezoeken afgewisseld met gesprekken in de klas, zodat de uitwisseling van ervaringen kon worden voortgezet en aangemoedigd, en ook om dankzij de aanwezigheid van een culturele bemiddelaar banden te smeden tussen KANAL en de leerlingen.

DANCE WORKSHOP - ATELIER LEON

10 - 12 juli 2023

Atelier Leon is een participatieve dansworkshop voor kinderen, jongeren en volwassenen. Leon gooit daarbij bestaande modellen overboord en nodigt het publiek uit om zichzelf volop uit te drukken door middel van dans en beweging.

OPENLUCHTMUSEUM

9 workshops van telkens 2 uur: 10.00 u - 12.00 u en 13.00 u - 15.00 u: 26 november 2022 (2 groepen); 28 januari 2023 (2 groepen); 3 juni 2023 (2 groepen); 10 juni 2023 (2 groepen); 17 juni 2023 (1 groep).

De workshops vonden plaats tijdens de TADA weekendschool in samenwerking met KANAL. In het kader van deze methodologieën werden jongeren actief betrokken bij een proces waarin ze op een creatieve manier konden kennismaken met het beroep van kunstenaar en fotograaf. Tijdens dit proces werden andere functies van het museum duidelijk. Dit feit is ook gerelateerd aan de openbare ruimte, de speelplaats van de werkplaats, rekening houdend met wat deze ruimte hen kan bieden. De jongeren observeren de omgeving en proberen ook de kunst die er al is, te herkennen en te waarderen. Daarnaast worden ze aangemoedigd om hun favoriete uitzicht op de stad en ongedwongen kunst te

Connecting, schools and children

36

vinden in een omgeving die al dan niet gewoon is voor hen. Daarbij geven ze ook uiting aan hun creativiteit en tonen ze hun vaardigheid in beeldtaal die vorm krijgt in hun unieke foto's. Een zoektocht naar kunstwerken die overal te vinden zijn, al dan niet gemaakt door kunstenaars, en niet alleen in tentoonstellingen in musea.

De tentoonstelling liep van 1 augustus tot 24 september 2023

Wat is een kunstwerk? Is het een gebruikt voorwerp dat op een bank is geplaatst op een manier die me verbaast? Restjes uitgelekte pasta op het trottoir? Graffiti? Een paal vol stickers? De schaduw van een gebaar van vermoeidheid in het middaglicht? Wat als de hele buurt een openluchtmuseum was?

Met vragen in het achterhoofd en camera's in de hand legden 100 kinderen en jongeren tussen 10 en 14 jaar de schoonheid vast die ons omringt, samen met kunstenaars Larissa Vanhee, die zaadjes voor de liefde voor kunst bij hen inplante. Ontdek in het metrostation IJzer en op de palissade van het museum in aanbouw aan de Akenkaai meer dan 250 beelden uit de wijk die door de nieuwsgierigheid van kinderen opnieuw iets magisch krijgen. Het Openluchtmuseum biedt de mogelijkheid om de wijk waar KANAL is gelegen, door kinderogen te zien. De tentoonstelling valt samen met de 10e verjaardag van ToekomstATELIERdeAvenir, beter bekend als TADA! De vereniging biedt een brede waaier van creatieve activiteiten aan in Sint - Joost, Schaarbeek, Laken en Molenbeek, waarbij de nadruk ligt op de vitaliteit waarmee jongeren deze kansen grijpen om zich uit te drukken.

TADA is een deuropener, een extra brug in de stad, een kweekvijver van talent

In dit verband van 10 jaar TADA organiseerde KANAL een workshop voor de externe partners van TADA tijdens het TADA XL - netwerkevenement. Tijdens de workshop creëerden de deelnemers badges van foto's die de jongeren hadden gemaakt. Tijdens dit evenement sloeg KANAL een brug tussen de belanghebbenden van TADA, het milieu en jongeren.

YS'AIR

4 - 16 september 2023

Kanal werd door het kabinet van minister Van Den Brandt gevraagd om de rol van artistiek partner (curator) op zich te nemen voor het Asphalt Art - project, waarvoor Brussel uit 25 andere Europese steden werd geselecteerd.

Dit project, dat door Bloomberg Philanthropic werd geïnitieerd en wordt gefinancierd, heeft als doel om via een artistiek en collaboratief project het bewustzijn van het belang van de stad te vergroten. Aangezien het IJzerplein als locatie werd geïdentificeerd, viel de keuze van de artistieke partner uiteraard op KANAL, dat zich hiervoor liet omringen door het artistieke collectief Patrimoine à roulettes, dat gespecialiseerd is in het creëren van participatieve projecten.

Na een reeks workshops en gesprekken met voorbijgangers op het IJzerplein, de burens en de bewoners van de Foyer Selah van het Leger des Heils was het resultaat een participatief kunstwerk, Ys'Air, dat het asfalt innam waar de trams en de auto's over rijden, om het recht op ademen op te eisen.

Ys'air

Sirens

Levensverhalen die Brussel weerspiegelen, uit België en van over de hele wereld, uit Togo, Guinée Conakry, Frankrijk, Syrië, Kameroen, Djibouti, Italië, Marokko, Roemenië, Niger, Senegal, Congo... Een werk dat morsecode, streepjes en punten gebruikt om een woord, een verhaal, een passage, een verlangen naar elders, een verlangen naar een betere toekomst te onthullen, en deze koppelt aan een voornaam. Het is een gecodeerde taal die de nodige inspanning en aandacht vereist om te worden begrepen. Balken en stippen als sporen die nieuwe werelden onthullen voor wie ze wil zien.

SIRENS

9 september 2023

De Sirens voorstellingen, klankwandelingen in de openbare ruimte, zijn het resultaat van samenwerkingsworkshops die in de zomer van 2023 plaatsvonden onder leiding van kunstenaar Younès Baba - Ali en curatrice Aude Tournaye in samenwerking met Forsiti'A (De Markten, Hobo, Link=Brussel) en KANAL - Centre Pompidou.

Door middel van een reeks workshops nodigt de kunstenaar een groep mensen uit om na te denken over de impact van geluid en macht in onze dagelijkse omgeving. Door de fysieke, mentale en sociale impact van geluid te onderzoeken, stelt de groep de manieren in vraag waarop geluid wordt gebruikt om bevolkingen te onderwerpen en te controleren. De groep onderzoekt ook hoe deze strategieën kunnen worden omgekeerd in een daad van burgerlijke ongehoorzaamheid, opstand of het terugwinnen van zichzelf en de openbare ruimte. De workshops combineren gesprekken, experimenten

en praktische creaties, vooral door middel van opname, radio en stem. De kunstenaar nodigt mensen uit om deel te nemen aan zijn performances terwijl hij zijn archieven, strategieën en mogelijke resultaten uitbreidt.

SIRENS: L'AUTORITÉ QUI RÉSONNE

18 september 2023

Na de performance in de openbare ruimte wordt het *SIRENS* - project voortgezet met het verkennen van de nuances in de relatie tussen geluid en macht in Brussel. In het programma *SIRENS: L'autorité qui résonne* bespreekt het projectteam onder leiding van kunstenaar Younès Baba - Ali en curatrice Aude Tournaye geluid als een weerspiegeling van autoriteit, maar ook als een middel om verzet te bieden.

Radioprogramma gemaakt in het kader van het Cultureghem Festival

Partners: Forsiti'A, KANAL - Centre Pompidou, De Markten, Hobo vzw, Link=Brussel vzw

Met de steun van Radio Panik

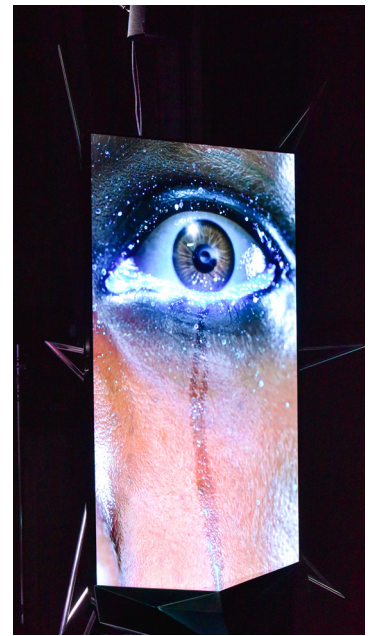
TOUTES CELLES QUI BRILLEN

2023

Kunstenares, illustratrice en activiste Ninon Mazeaud vroeg een groep van tien vrouwelijke activisten en asielzoekers of voormalige asielzoekers om samen een tijdschrift te maken. De kunstenares stelt hierbij voor om afstand te nemen van de esthetiek die geassocieerd wordt met militante kringen en om de codes van vrouwenbladen te kapen om een glossy publicatie te produceren: *'toutes celles qui brillent'*. Tijdens het hele proces richtten de

Museum Night Fever

38

redactrices zich op het benadrukken van hun vele sterke punten. In de loop van 2023 komen ze samen in schrijf -, keramiek -, fotografie - en textielontwerpworkshops om hun ervaringen in woorden en ideeën te gieten en het materiaal te creëren voor het eerste nummer van een gezamenlijk tijdschrift dat in 2024 zal worden gepubliceerd. Ze hebben een naam: KALAM. Arabisch voor 'woorden'. Dit redactionele initiatief komt tot stand in samenwerking met La Maison des Migrants en KANAL - Centre Pompidou.

LANGAGES COMMUNS

In het kader van het Langages Communs - project ontwikkelt KANAL tools zoals lexicons en schrijfgidsen in het Frans, Nederlands en Engels, in samenwerking met verenigingen die expertise hebben in belangrijke onderwerpen die moeten worden beheerst, juist met de bedoeling om over de programmering te communiceren met een breed publiek. Een van de belangrijkste van deze onderwerpen is taal, die relevant is voor de realiteit van LGBTQIA+ gemeenschappen.

Eind 2023 zal een proefproject van het Langages Communs - programma worden uitgevoerd met drie Franstalige verenigingen die zich richten op de taal van LGBTQIA+-kwesties: Rainbow Nation, Genres Pluriels en Tels Quels. Na een bewerkingssessie van het door KANAL geproduceerde materiaal met de verenigingen werden intussen twee tools voltooid: een glossarium van 40 woorden met uitleg over het veranderende gebruik van bepaalde woorden en suggesties voor het gebruik ervan in openbare communicatie, en een gids die manieren beschrijft om inclusief te spreken, schrijven en zich te gedragen.

IN HET KADER VAN DE CONNECTING - TENTOONSTELLING STEUN VOOR HET JONGE PUBLIEK

Kanal Act (FR / NL)

Opstellen van een activiteitenboekje voor jongeren (6 - 12 jaar). Het nodigt kinderen uit om ACTief en ACTeurs te zijn tijdens hun bezoek aan de tentoonstelling.

Deze leuke gids is ontworpen door illustrator en buurvrouw Teresa Sdravovich.

Scholen

In totaal namen 403 studenten (uit het middelbaar en hoger onderwijs) deel aan de verschillende activiteiten die tijdens de tentoonstelling werden aangeboden.

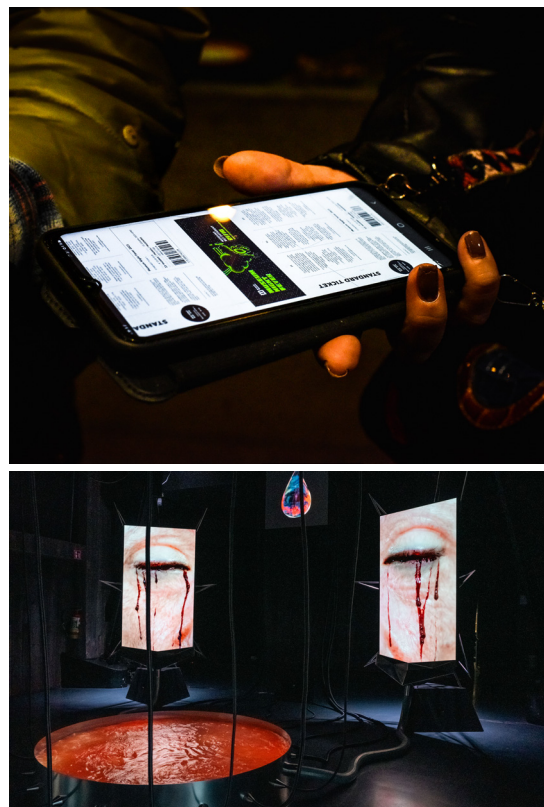
FORMAT 3

Grafische partituur - interactief experimenteren

Ontwikkeling van een muziekpartituur op basis van grafische symbolen bedacht door het kunstenaarsduo FOO / SKOU.

De grafische partituur, een vorm van muzieknotatie die visuele symbolen gebruikt om muziek weer te geven, vormt de kern van het geluidsexperiment van Louise Foo en Martha Skou a.k.a. FOO / SKOU.

De interactieve jassen die door het KANAL - team werden gedragen, waren speciaal voor de tentoonstelling gemaakt en nodigden het publiek uit tot interactie met onze bemiddelaars.

Museum Night Fever

Programmering voorgesteld in K1 rond de Connecting - tentoonstelling

Visite Perspectief-ve Rondleiding

De rondleidingen worden geleid door persoonlijkheden die vanuit hun vakgebied een origineel licht werpen op de tentoonstelling.

Sara Oualad

12 oktober Bezoek met Sara Oualad, adjunct-directeur van MolenGeek, een technologie-incubator en ecosysteem in het hart van Molenbeek. MolenGeek heeft zich ten doel gesteld om de digitale technologiesector toegankelijk te maken voor iedereen, door middel van coworking spaces, trainingsprogramma's en evenementen zoals conferenties en hackathons. Voor KANAL - Centre Pompidou ontwierp MolenGeek de microsite connecting.kanal.brussels, waar u de inhoud van de tentoonstelling en de online beschikbare digitale werken kunt ontdekken.

Lucia Garcia

Op 28 oktober met Lucia Garcia, algemeen directrice van iMAL, een ruimte gewijd aan artistieke praktijken gekoppeld aan het creatieve en kritische gebruik van nieuwe technologieën. Op een steenworp van KANAL, aan de Koolmijnenkaai in Molenbeek, brengt iMAL een gemeenschap van kunstenaars en burgers uit België en elders samen en biedt een open ruimte voor onderzoek, productie en presentatie.

Seppe De Roo

Op 9 november met kunstenaar Seppe De Roo, die historische schildertechnieken combineert met digitale technieken zoals Ray Tracing en beeldhouwen met behulp van 3D - printing.

Rondleiding door de curatoren

7 oktober

Rondleiding door Bart Uzeel*

26 november

*Bart is een erkende gids die Vlaamstalige doven en slechthorenden begeleidt bij tentoonstellingen.

Rondleiding in Frans-Belgische gebarentaal (FSFB)

29 november

Shahin Mohammad is een erkend gids die Vlaamstalige slechthorenden en doven rondleidt in exposities in verschillende culturele huizen in Brussel zoals onder andere Bozar. Voor de expo Connecting maakte zij een gidsbeurt in LSFB voor deze doelgroep. Voor de publieksofbouw werkten we samen met Arts & Culture - koepelorganisatie voor cultuurtoegankelijkheid voor Franstalige slechthorenden en doven.

Kunstendag voor Kinderen

19 november

De Kunstendag voor Kinderen is een jaarlijks evenement dat op de derde zondag van november in Vlaanderen en Brussel wordt gehouden. Die dag worden tal van evenementen georganiseerd voor kinderen en hun families die als doel hebben om de culturele participatie van kinderen te bevorderen.

Connecting

40

- . 11.00 u - 12.00 u Slow visit - Mindfulness (NL) 7 - 77+ jaar
- . 12.00 u - 12.45 u Bezoek voor kinderen met kunstenaars
Ann - Sophie Tollet (NL) 6 - 12 jaar
- . 13.00 u - 14.00 u Workshop Cloud Attitude* - TIC TAC
LAB (NL) 6 - 12 jaar
- . 14.00 - 15.00 Slow visit - Mindfulness (NL) 7 - 77+ jaar
- . 15.00 u - 16.00 u Workshop Cloud Attitude - TIC TAC LAB
(NL) 6 - 12 jaar.

*Het Cloud Attitude-project biedt een humoristische, educatieve en poëtische kijk op de cloud.

Slow visit - Mindfulness (Instituut voor Mindfulness)

Zondag 8 oktober 2023 - 11.00 u

Zondag 22 oktober 2023 - 11.00 u

Zondag 12 november 2023 - 11.00 u

In de snelle consumptiemaatschappij van vandaag wordt zelden nog de tijd genomen om helemaal op te gaan in een kunstwerk. De Mindful Art Experience - methode van Marjan Abadie nodigt het publiek uit om een meer emotioneel en intuïtief begrip van kunstwerken te ontwikkelen.

COLLECTIE, ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK

41

DEPARTEMENT

Strategie

De strategie voor de Collecties, Archieven en Bibliotheek van KANAL is opgesteld en wacht op de beoordeling door de directie en nadien de goedkeuring door de raad van bestuur van KANAL. Dit omvat de strategie voor het verwerven, beheren en promoten van alle collecties.

Tegelijk zijn de belangrijkste beleidsregels en de meeste standaarddocumenten beschikbaar. Deze worden voortdurend bijgewerkt en verbeterd op basis van ingezamelde feedback.

Al beschikbaar:

- . Aankoopbeleid (FR)
- . Huishoudelijk reglement van het AC en uitnodigingsbrief (FR)
- . Inschrijvingsformulier light (FR / NL / ENG)
- . Formulieren aankoopdossier (FR)
- . Milieubalans voor aankopen (ENG)
- . Aankoopcontracten Collectie (FR / NL / ENG)
- . Contracten handmatige schenking Archieven en Bibliotheek (FR / NL / ENG)
- . Uitleenbeleid (FR)
- . Algemene uitleenvoorwaarden Collectie (FR / NL / ENG)
- . Technische fiches (fysieke objecten, digitale objecten, Live art)
- . Conditierapport (fysieke objecten)

Lopend:

- . Aankoopcontracten (schenking, Live art)
- . Algemene uitleenvoorwaarden Archieven en Bibliotheek
- . Conditierapporten (digitale objecten, Live art)
- . Strategie voor preventieve conservering (fysieke objecten, digitale objecten, Live art)
- . Noodplan
- . Checklist ecologische conditioning
- . Milieurapport voor aanvragen voor uitlening

Op termijn zullen al deze documenten beschikbaar zijn in tenminste het Frans en het Nederlands.

Human resources

Het departement ontwikkelt de strategie voor aankoop, de collectie, bibliotheek en archieven van KANAL en voert het daaruit voortvloeiende actieplan uit.

De belangrijkste opdrachten van het departement zijn:

- . Toezicht houden op de processen voor verwerving van de collecties en de opname daarin,
- . Zorgen voor de conservering, logistiek en controle van bewegingen van de collecties (interne en externe uitleningen)
- . Onderzoeken, verzamelen, documenteren en organiseren van gegevens met betrekking tot de collecties en die valoriseren

Het team bestaat uit:

- 1 verantwoordelijke voor Aankopen, Collectie, Archieven en Bibliotheek (Jennifer Beauloye, sinds januari 2018)
- 1 documentalist (Alison Hocq, sinds juni 2022)
- 1 collectie - assistent (Laia Lozano Lopez, sinds juli 2023)

+ 1 restaurateur / restauratrice (aanwerving gepland in 2024)
 + 1 regisseur van werken verbonden aan het departement Productie (Zoé Laune, sinds april 2022)

Gezien de exponentiële groei van de collecties, in afwachting van de verhoging van het aankoopbudget vanaf 2025 (beheerovereenkomst 2024 - 2028) en de toename van het aantal aanvragen voor uitlening, zou het verstandig zijn om het aantal personeelsleden in het team na 2025 opnieuw te evalueren, zodat het departement CAB zijn opdrachten kan blijven uitvoeren en de extra werklast kan opvangen.

Toch heeft de uitbreiding van het team Collectie tussen 2022 en 2023 het al mogelijk gemaakt om de strategie verder te ontwikkelen, procedures, beleid, formulieren en andere sjablonen te verbeteren, aankoopdossiers te perfectioneren, te anticiperen op behoeften en begrotingsramingen op te stellen.

Het team heeft verschillende buitenlandse missies ondernomen om professionals van andere openbare instellingen te ontmoeten. Deze gelegenheden hebben ons in staat gesteld beste praktijken uit te wisselen (met het DEPOT in Rotterdam, TATE in Londen en de Bibliothèque KANDINSKY in Parijs) en de processen van het departement te blijven verbeteren.

Jaarbudget

Het totale budget van het departement bedraagt dit jaar 1.114.500 eur, inclusief 977.000 eur voor aankopen (dankzij een overdracht uit 2022 en een uitzonderlijke overdracht uit de programmabegroting van 2022).

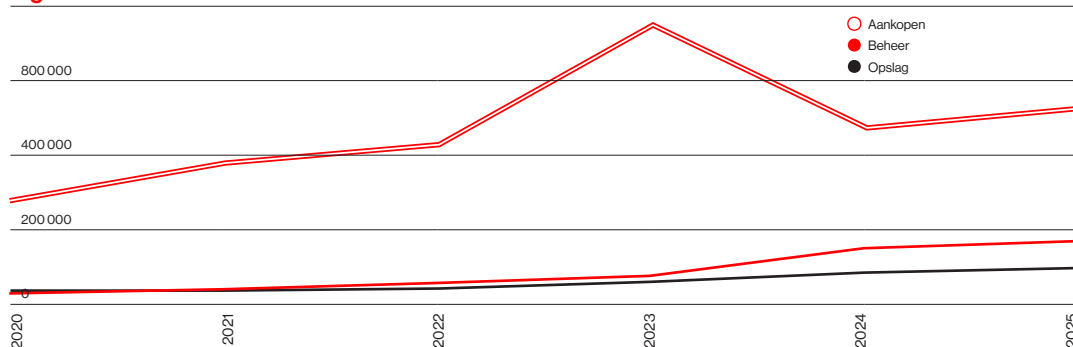
Het budget voor CAB is onderverdeeld in 5 enveloppen:

- . Het aankoopbudget voor de Collectie (jaarlijks budget van 250.000 eur - 500.000 eur vanaf 2025, met de mogelijkheid tot overdracht)
- . Het beheerbudget van de Collectie, dat omvat:
 - . Beheer (exponentieel)
 - . Er wordt voorrang gegeven aan kosten in verband met de preventieve conservering van werken die het jaar voordien aan de collectie werden toegevoegd (kratten, restauratie, inlijsten enzovoort).
 - . Bepaalde kosten kunnen ook worden gedekt door aanvragen voor uitlening.
 - . Grote restauratieprojecten moeten worden besproken met de directie zodat ze kunnen worden opgenomen in het budget voor het volgende jaar.
- . Opslag en verzekering (exponentieel)
- . Het aankoop - en beheerbudget van de Bibliotheek
 - . Reguliere aankopen (35%)
 - . Strategische aankopen (50%)
 - . Abonnementen (15%)
- . Het beheerbudget van de Archieven
- . Het budget voor de transversale kosten van het departement

Er moet worden opgemerkt dat de budgetten voor opslag, verzekering en beheer van de collectie die zijn opgenomen in de beheersovereenkomst voor 2024 - 2028 vast blijven. Op basis van een analyse van voorgaande jaren merken we echter het volgende op:

- . Budget voor opslag - en verzekering: gemiddelde stijging van +116% per jaar tussen 2022 en 2024.
- . Budget voor beheer: gemiddelde stijging van +123% per jaar tussen 2021 en 2024.

Figuur 5.1

Daarnaast zijn er, met het oog op de opening, kosten verbonden aan de voorbereiding en / of installatie van de KANAL - werken die vanaf 2025 zullen worden tentoongesteld.

Deze budgetten moeten dus evenredig met de groei van de collectie worden verhoogd. (Figuur 5.1)

Software

In november 2022 publiceerde KANAL een bestek voor de implementatie van software voor collectiebeheer in 2023. De verwerking van de Archiven en de Bibliotheek is hierin optioneel.

De opdracht werd gewonnen door SkinSoft. De voorgestelde oplossing omvat de modules Archiven en Bibliotheek.

In 2023 werden de verschillende modules geconfigureerd, werden gegevens geïmporteerd en kregen de teams een opleiding. De gemigreerde gegevens worden nog steeds grondig opgeschoond, maar de database en de meeste toepassingen zijn nu operationeel.

Tegelijk zijn besprekingen begonnen met de teams van het CIVA om een gemeenschappelijke interface tussen de respectieve databases van de twee instellingen voor te bereiden en om een beheermodel voor de onderdelen Archiven en Bibliotheek vast te stellen.

COLLECTIES

Sinds 2018 ondersteunt de aankoopstrategie van de Stichting KANAL de hedendaagse creatie in Brussel en België en weerspiegelt ze haar interdisciplinaire engagement.

De collecties van de Stichting KANAL worden gefinancierd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (initieel budget 250.000 eur / jaar) en hebben tot doel het dubbele verhaal te vertellen van enerzijds de huidige Belgische kunstscène en anderzijds de Stichting KANAL.

De eerste aankopen werden besteld voor KANAL Brut, in 2018. Deze eerste ervaring vormde de aankoopstrategie van deze eerste jaren. Sindsdien wordt het werk voortgezet door het Aankoopcomité, dat bestaat uit leden van het team van KANAL en onafhankelijke experts. Samen leggen ze de basis voor de collecties van de Stichting KANAL. Deze zijn stevig geworteld in de diversiteit van de Belgische kunstscène en weerspiegelen de complexiteit van de hedendaagse artistieke praktijk.

Chronologisch overzicht

2017 Oprichting van een jury voor artistieke opdrachten in het kader van KANAL BRUT (2018 - 2019). Na ontvangst werden de werken opgenomen in de inventaris van de Stichting KANAL voordat ze werden tentoongesteld tijdens KANAL Brut (mei 2018 - juni 2019).

2018 Oprichting van het Aankoopcomité door de Raad van Bestuur op 17 september 2018.

- 2019** Definitie van de methodologie, selectiecriteria en procedures (voor indiening en opname in de verzameling).
- 2020** Eerste reeks aankopen (enveloppe van 250.000 eur).
- 2021** Tweede reeks aankopen (enveloppe van 500.000 eur na de overdracht van 2019).
- 2022** Voorstelling aan de pers op 10 maart 2022 en derde reeks aankopen (enveloppe van 400.000 eur na overdracht van 2021)
- 2023** Vierde reeks aankopen (enveloppe van 977.000 eur na overdracht van 2022 die uitzonderlijk wordt gecumuleerd met die van de Programmering 2022)

AANKOOPCOMITE

Samenstelling

Ter herinnering: tijdens de vergaderingen van de Raad van Bestuur van 8 november 2021 en 20 juni 2022 zijn de volgende wijzigingen in de samenstelling van het Aankoopcomité goedgekeurd:

- . enerzijds het vertrek van Laurent BUSINE en Sophie LAUWERS († 2022) en,
- . anderzijds de komst van Diana CAMPBELL en Daniel BLANGA GUBBAY.

In 2023 bestaat het Aankoopcomité daarom uit:

- . 4 leden KANAL - Centre Pompidou:
 - . Yves GOLDSTEIN, opdrachtgelastigde, KANAL
 - . Kasia REDZISZ, artistiek directeur, KANAL
 - . Jennifer BEAULOYE, verantwoordelijke Collecties, Archieven en Bibliotheek, KANAL
 - . Xavier REY, directeur van het Musée National d'Art Moderne, Centre Pompidou
- . 8 externe leden:
 - . Paul ARDENNE, kunsthistoricus
 - . Daniel BLANGA GUBBAY, artistiek directeur van KunstenFestivaldesArts
 - . Diana CAMPBELL, artistiek directeur van de Samdani Art Foundation en hoofdcurator van de Dhaka Art Summit
 - . Bambi CEUPPENS, Senior Researcher, Koninklijk Museum voor Midden - Afrika
 - . Frédéric DE GOLDSCHMIDT, verzamelaar
 - . Marie DU CHASTEL, curator, KIKK Festival
 - . Denis GIELEN, directeur MAC's Musée des Arts Contemporains Grand Hornu
 - . Philip VAN DEN BOSSCHE, curator

Zoals bepaald in de huishoudelijk reglement van het Aankoopcomité (goedgekeurd door de RvB op 14 september 2020), loopt in 2023 het vijfjarige mandaat af van de externe leden van het eerste Aankoopcomité van de Stichting KANAL (2019 - 2023). De leden van KANAL - Centrum Pompidou zijn permanente leden.

Afgezien van de twee nieuwe leden (Diana CAMPBELL en Daniel BLANGA GUBBAY) zal de samenstelling van het comité worden vernieuwd met het oog op het Aankoopcomité van 2024 (AC_009).

De betrokken leden werden aan deze vervaldatum herinnerd vanaf de vergadering van het Aankoopcomité van 2022. Tijdens de vergadering van het Aankoopcomité 2023 werden ze allemaal van harte bedankt tijdens een receptie aan het einde van de vergadering.

Deze vertrekkende leden waren de eersten die door KANAL werden benoemd om zitting te nemen in het Aankoopcomité en hebben als zodanig mee de geschiedenis van de instelling geschreven.

Dankzij hun bijdragen en voortdurende investeringen in de afgelopen vijf jaar hebben zij niet alleen het methodologische kader en de aankoopcriteria van het Comité vastgesteld, maar ook 68 werken aan de collectie kunnen toevoegen, naast de 8 opdrachten van 2018.

Procedure en kalender

Alle werken die in de collecties van de Stichting KANAL worden opgenomen, of het nu gaat om schenkingen, schenkingen in natura, legaten, bewaargevingen of aankopen, moeten in detail worden onderzocht door:

- . Intern precomité (ontvankelijkheid)
- . Aankoopcomité (selectie)
- . Raad van Bestuur (goedkeuring)

In 2023 is het Comité in KANAL op de volgende data bijeengekomen:

- . Woensdag 25 januari 2023 voor het Prospectief Comité
- . De uiterste datum om een dossier in te dienen was vastgelegd op 14 april 2023

- . Donderdag 28 april 2023 voor het Precomité
- . Woensdag 7 juni 2023 voor het Aankoopcomité

De keuzes van het Aankoopcomité zijn goedgekeurd door de Raad van Bestuur op maandag 26 juni 2023.

AANKOPEN 2023

Budget

Het vaste jaarlijkse budget bedraagt 250.000 eur exclusief btw.

Er is geen saldo over van vorig jaar. Bij wijze van uitzondering krijgen de collecties echter een overdracht uit het Programmabudget voor een bedrag van 727.000 eur exclusief btw.

Het totaal beschikbare bedrag voor het Aankoopcomité 2023 bedraagt daarom 977.000 eur exclusief btw.

Geïnterpreteerde en onderzochte voorstellen

Sinds de oprichting van het Aankoopcomité in 2018 zijn 210 voorstellen geïnterpreteerd, waaronder:

- . 164 voor 2023
- . 39 resulteerden in het indienen van een dossier voor AC FK_008
- . 20 voorstellen werden aanvaard door het Comité
- . 13 voorstellen werden goedgekeurd door het Comité en nadien gevalideerd door de Raad van Bestuur

Tabel 5.1

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nb	8	/	15	11	12	+25* +30	+12,5	+25*
Totaal	8	8	23	34	46	71 76	83,5	108,5

Tabel 5.2

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nbr oe	8	8	23	34	46	71	83,5	113,5	138,5	163,5	188,5
Vol. (m2)	/	+30	+0	+55	+45	+86,6	+43,3	+86,6	+86,6	+86,6	+86,6
Totaal	/	30	30	85	130	216,6	259,6	346,2	432,8	519,4	606

46

Verworven werken

30 nieuwe werken van 14 verschillende kunstenaars werden verworven in 2023 voor een totaal onderhandeld bedrag van 762.000,00 eur exclusief btw.

- (N)Tonga Legacy, Mega MINGIEDI, *Tourniqué à Kinshasa et ableau noir, craie blanche*, 2022 & Gosette LUBONBO, *Terre de lait, terre de miel*, 2022 (COLL - 2022 - 0152) - 25.900 eur exclusief btw
- Kasper BOSMANS, *Zugunruhe*, 2022, *Eating Colors and a Beautiful Insular Behind*, 2022 & *No Water*, 2019, als gift (COLL - 2022 - 0153) - 78.400 eur exclusief btw
- Léonard PONGO, *The Uncanny*, video - installatie en 10 prints, 2007 - 2011 (COLL - 2022 - 0159) - 40.000 eur exclusief btw,
- Jacqueline MESMAEKER, *Insertions roses*, 1995 - 2019, *Secret Outlines*, 1996 & *Mademoiselle de la Faille*, 2020, als gift (COLL - 2023 - 0163) - 60.000 eur exclusief btw,
- Willem OOREBEEK, *Freud BLACKOUT*, 2004 & *Black Screen, BLACKOUT Broodthaers in De Morgen*, 2004 (COLL - 2023 - 0164) - 19.350 eur exclusief btw,
- Gabriel KURI, *Balance of the Invisible and the Foreseeable*, 2014 & *Transaction record 202.00 (stain)*, 2023 (COLL - 2023 - 0167) - 131.750 eur exclusief btw,
- Julien MEERT, *Untitled*, 2021, *Song of the Whale*, 2022, *The Opening*, 2020 als gift & *Untitled*, 2021 ook als gift (COLL - 2023 - 0171) - 22.400 eur exclusief btw,
- Francis ALÿS, *Tornado*, 2000 - 2010 & *Untitled*, 2008 - 2017 in gift (COLL - 2023 - 0176) - 350.000 eur exclusief btw (over 2 jaar en met de steun van Vrienden van KANAL),
- Kate McIntOSH, *Worktable*, 2011 (COLL - 2023 - 0179) - 30.000 eur exclusief btw,

- Anne - Mie VAN KERCKHOVEN, *Resistir*, 1991 & *Première Celu Garnitures*, 2021 (COLL - 2023 - 0183) - 69.600 eur exclusief btw
- Danai ANESIADOU, *Man*, 2023, *Woman*, 2023, *Lady Dracula / Cool*, 2023 & *Ambiguous Angles*, 2023 als gift (COLL - 2023 - 0185) - 58.000 eur exclusief btw,
- Chrystel MUKEBA, *Untitled*, 2021 - 2022 (COLL - 2023 - 0230) - 21.600 eur exclusief btw
- Pierre BISMUTH, *Abstractions sur le Thème des Nations*, 2020, (COLL - 2023 - 0196) - 30.000 eur exclusief btw.

In totaal zijn er momenteel 76 werken van 46 kunstenaars van 17 verschillende nationaliteiten (23 vrouwen / 22 mannen) opgenomen in de collecties. De werken van Francis ALÿS zullen daadwerkelijk in de collectie worden opgenomen in 2024, na de tweede betaling, en zullen dan worden aangekondigd. Het saldo, d.w.z. 215.000,00 eur exclusief btw (waarvan 175.000,00 eur exclusief btw voor de tweede schijf van Francis ALÿS), wordt overgedragen naar het aankoopbudget voor 2024.

Statistieken en prognoses in verband met de collectie

Gemiddeld tussen 12 en 13 werken per jaar*
TOTAAL 2025 = ong. 108 werken
Gemiddeld 7 - 8 nieuwe kunstenaars per jaar*
TOTAAL 2025 = ong. 70 artiesten
(Tabel 5.1)

BEHEER, OPSLAG EN RESTAURATIES

Budget

Naast de aankopen werd er in totaal 51.965,46 eur exclusief btw (op een budget van 55.000,00 eur exclusief btw) uitgegeven aan het beheren, conserveren en bewaren van de collectie.

De opslag - en verzekeringskosten voor de collectie bedroegen 33.995,73 eur exclusief btw (op een budget van 35.000,00 eur exclusief btw).

In totaal werd er in 2023 dus 847.961,19 eur exclusief btw besteed aan de KANAL Collectie, inclusief aankopen.

Opslag

In afwachting van de reserves van KANAL worden alle werken gecentraliseerd bij MOBULL Fine Art Packers in Zaventem. Met 76 werken beslaat de Collectie er een totale ruimte van 215 m².

Gemiddelde toename van het opslagvolume: Tabel 5.2.

De Master Files van de digitale werken worden echter bewaard in de kantoren van KANAL.

Het budget voor uitrustingskosten van het departement CAB werd gebruikt voor de aankoop van basisuitrusting voor de preventieve conservering, mobiele opslageenheden, tablets voor de rapporten en aangepaste lampen. Al deze apparatuur wordt bewaard in de kantoren van KANAL of rechtstreeks in de loge van KANAL bij MOBULL.

Restauraties en handelingen voor preventieve conserving

Het conserveringsbeleid van de Collecties is voornamelijk preventief om esthetische en / of materiële schade aan de werken te vermijden en om de budgettaire impact van grote restauratiecampagnes te minimaliseren, om nog maar te zwijgen van de schade aan het imago van KANAL die leidt tot een verlies aan vertrouwen in de instelling.

In 2023 werden een aantal preventieve interventies uitgevoerd op de volgende werken:

- Lazara ROSELL ALBEAR, *That That*. Reappropriating the Citroën Billboard with three works: wegens bouwwerkzaamheden werd het werk in augustus 2022 van het dak van de Showroom verwijderd. Na nauw overleg met de kunstenaar en de aannemer werden alleen de drie dekzeilen vervoerd en in de collecties bewaard. Er moet een grote reiniging worden gepland. Het protocol moet nog worden afgerond in overleg met de kunstenaar.
- Eric VAN HOVE, *Untitled*: beveiligen en vereenvoudigen van het elektrische systeem, in overleg met de kunstenaar.
- Jos DE GRUYTER & Harald THYS, *De Belder Guido*: na overleg met de kunstenaars werd het haar niet - intrusief geconsolideerd op de schedel van de etalagepop.
- Maarten VANDEN EYNDE, *Industrial Evolution*: fine art - reframing van 100 foto's.
- Pélagie GBAGUIDI, *The Missing Link. Decolonisation Education by Mrs. Smiling Stone*: het Atelier de l'imagier heeft de 63 rollen tekeningen op papier in HD gedigitaliseerd om ze gemakkelijker te kunnen raadplegen en beheren. Deze digitalisering kan ook nuttig zijn om het werk te documenteren.

- Aline BOUVY, *Potential for Shame*: herziening van het systeem voor het ophangen van het werk zodat het minder intrusief en schadelijk is voor het werk telkens als het ge(de)monteerd wordt.

Na de vaststellingen bij de inontvangstneming van de aankopen 2023 door MOBULL in de week van 16 oktober 2023 zijn, naast de reparaties aan de opslagkist, een aantal ingrepen gepland voor 2024:

- Kasper BOSMANS, *Zugunruhe*: toezicht op de schoonmaak -, restauratie - en verstevigingswerkzaamheden van het werk die door de galerie en de kunstenaar moet worden uitgevoerd, in overleg met het team CAB van KANAL.
- Gabriel KURI, *Balance of the Invisible and the Foreseeable*: het oppervlak uit staal met poedercoating vereist een aantal retouches.

AANVRAGEN VOOR UITLENING

Hoewel de collecties van de Stichting KANAL nog bescheiden zijn, zijn er al verschillende aanvragen voor uitlening geweest, waaronder verschillende op internationaal niveau. In afwachting van een gebouw om ze tentoon te stellen, is KANAL uiteraard blij om de werken uit haar collectie op deze manier zichtbaar te kunnen maken. Naarmate de Collecties groeien, zal het aantal verzoeken toenemen en binnenkort ook betrekking hebben op de Bibliotheek (in het bijzonder de collectie Kunstenaarsboeken) en de Archieven.

Externe uitleningen

De Stichting KANAL heeft sinds 2018 27 aanvragen voor uitlening ontvangen:

4 in 2018
5 in 2019
3 in 2020
2 in 2021
5 in 2022
8 in 2023 (waarvan 2 zonder succes)

Ze werden allemaal aanvaard, met uitzondering van één: de installatie in situ van Younes BABA - ALI (FKS / C2018 / 005).

Van de 27 aanvragen zijn er 17 internationaal (UK / FR / USA / DE / ES / CHE / GF).

Interne uitleningen

In 2023 werden de eerste reservaties voor de openingstentoonstellingen van KANAL in 2025 geregistreerd. In dit stadium zouden tussen 2025 en 2027 zes tentoonstellingen een of meer werken uit de KANAL - collectie bevatten. De lijsten worden nog opgesteld.

VALORISATIE

Website

Sinds 2022 is de collectie online beschikbaar op de website www.kanal.brussels. In het speciale tabblad wordt de collectie ingeleid met een algemeen commentaar voordat de werken een voor een worden

gepresenteerd. Elk werk wordt materieel beschreven, becommentarieerd en geïllustreerd. Er is een zoekmachine beschikbaar om te helpen de Collectie te ontdekken. Deze informatie wordt regelmatig bijgewerkt, vooral met de toevoeging van nieuwe aankopen aan het einde van het jaar.

De procedures voor het Aankoopcomité en voor het indienen van aanvragen voor uitleningen worden in aparte tabbladen beschreven.

Er is ook een rubriek voor de Bibliotheek en Archieven van de Stichting KANAL, maar die is nog niet erg uitgewerkt.

Collectie KANAL

De reeks videoclips van de "KANAL Collection" is te zien op de website van KANAL, de sociale netwerken en het YouTube - kanaal van KANAL. Naast de eerste 5 video's van 2022 zijn er 7 nieuwe video's geproduceerd en online gezet met de hulp van de kunstenaars die bereid waren deel te nemen aan de oefening, namelijk (in volgorde van publicatie): Ariane Loze, Saskia Gevaert, Ana Torfs, Aline Bouvy, Manon de Boer, Sophie Whettnall, Raffaella Crispino, Hana Miletic, Eric Van Hove, Maarten Vanden Eynde, Julien Meert, Jacqueline Mesmaeker.

Drie andere video's zijn nog in postproductie en worden binnenkort gepubliceerd, waarmee het totaal op 15 komt.

Elk jaar worden nieuwe kunstenaars die opgenomen worden in de Collectie, uitgenodigd om hieraan mee te werken.

Publicatie

In samenwerking met het departement Communicatie wordt een leaflet gemaakt om de nieuwe jaarlijkse aankopen te presenteren aan zowel partners als het publiek. Deze kunnen worden gebundeld om bij de opening van KANAL een box met de leaflets van de aanwinsten 2018 - 2025 te kunnen publiceren.

ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK

Tegelijk bepaalt de Stichting KANAL haar strategie voor haar Archieven en haar Bibliotheek.

Net als voor de collecties zijn een aankoopbeleid en criteria opgesteld, evenals de procedures voor het toevoegen van archieven en / of documentatie aan de collecties. De doelgroepen, behoeften en activiteiten zijn ook geïdentificeerd.

Voorstelling

De Archieven en de Bibliotheek van de Stichting KANAL willen een onderzoekscentrum worden dat gespecialiseerd is in alle uitdrukkingsvormen van de hedendaagse kunst van de 21e eeuw.

De Archieven van de Stichting KANAL (ASK) zorgen voor het bewaren en valoriseren van de archieven van de Stichting en van fondsen van archieven die historisch verbonden zijn met de Stichting KANAL of aan haar zorg zijn toevertrouwd.

De Bibliotheek van de Stichting KANAL (BSK) biedt een collectie werken die gewijd zijn aan de hedendaagse

Tabel 5.3

	2021	2022	2023
AANKOPEN			
Tijdschriften	/	73	23
Boeken	132	93	146
Kunstenaarsboeken	74	73	87
Kunstenaarsuitgaven	74	31	37
SCHENKINGEN			
Tijdschriften	/	1340	/
Boeken	150	805	202
Kunstenaarsboeken	/	26	40
Kunstenaarsuitgaven	/	/	/
Subtotaal	340	2441	495
TOTAAL	340	2871	3366

50

kunst. Het is onze ambitie om collecties te verwerven die alle historische en disciplinaire gebieden van de kunst van de 21e eeuw bestrijken.

Naast de reguliere aankopen zal de Bibliotheek KANAL 3 soorten strategische aankopen doen:

- Aankopen van volledige fondsen bij gespecialiseerde uitgevers die verbonden zijn met kunstenaars in de Collectie of dat in de nabije toekomst waarschijnlijk zullen worden (in het bijzonder Gevaert Editions, Triangle Books, (SIC) enzovoort)
- Aankoop van volledige fondsen van boeken en fanzines van in België wonende kunstenaars voor wie de boekproductie fundamenteel is en die de criteria en principes van de Collectie delen (bijv. Sophie Nys, Lise Duclaux, Pierre Leguillon enzovoort)
- Speciale aankopen van uitgaven van kunstenaars die deel uitmaken van de Collectie, in verband met werken in de Collectie of met de fondsen van gespecialiseerde uitgevers

Tegen 2025 zullen deze documentaire bronnen beschikbaar worden gemaakt voor het publiek - op nog te definiëren manieren - om (her)ontdekking en de productie van nieuwe kennis aan te moedigen.

Deze bronnen zullen nauw verbonden zijn met de collecties en de multidisciplinaire programmering van de Stichting KANAL. Maar dat niet alleen. Het Documentatiecentrum zal het geheel van de Brusselse en Belgische kunstscène weerspiegelen en zal een toegankelijk, levend en kritisch geheugen worden.

BIBLIOTHEEK

Inventaris

Na de aanwerving van een documentalist in juni 2022 is de bibliotheek nu operationeel voor de teams van KANAL. De Excel - catalogus van de BSK is volledig gemigreerd naar de SkinSoft - database (opschoning aan de gang) en wordt voortdurend bijgewerkt met nieuwe aanwinsten. De BSK heeft nu een totaal van 3.366 records.

De inventaris is thematisch georganiseerd volgens de regels van de Universele Decimale Classificatie (UDC). De boekbeschrijvingen voldoen aan de ISBD - norm.

Er is een aparte categorie ("kostbare reserve") gecreëerd. Die omvat zeldzame en / of kwetsbare kunstenaarsboeken en catalogi. Deze zijn gerangschikt per artiest en per jaar van publicatie. Deze categorie heeft momenteel 142 records.

Aankopen

In 2023 kocht de BSK, in overeenstemming met haar aankoopbeleid, 146 boeken en nam ze 9 abonnementen op gespecialiseerde tijdschriften.

Er werd bijzondere aandacht besteed aan kunstenaarsboeken, waarvan er 87 werden aangekocht. Dit brengt de collectie kunstenaarsboeken van de BSK op een totaal van 234 items. (Tabel 5.3)

Ruilbeleid

Na een pauze in 2022 werd het ruilbeleid in 2023 opnieuw gelanceerd ter gelegenheid van de publicatie van de catalogus *It Never Ends* van John M. Armleder.

Een lijst van dubbels en boeken die beschikbaar zijn voor ruil is ook beschikbaar op aanvraag via de website. Tot op heden telt die lijst een veertigtal werken.

Schenkeningen

De BSK ontving verschillende schenkingen in 2023:

- . De schenking van de Kruidtuin, na contacten die in 2021 werden gelegd in het kader van het ruilbeleid. De Directeur Tentoonstellingen, Grégory THIRION, heeft voorgesteld een selectie te maken uit de publicaties van de Kruidtuin sinds de jaren 1980. Het gaat om ongeveer honderd boeken.
- . Het Fonds Mark en Jacqueline LEJEUNE is uitgebreid met het Fonds Diane DELVAUX (hun dochter), die enkele tientallen gespecialiseerde boeken bevat (inventaris nog op te maken).
- . Tot slot heeft de BSK talrijke spontane schenkingen ontvangen van kunstenaars, galerijen en andere partners van de Stichting KANAL (met name de Gladstone Gallery en het HISK).

De herkomst van de schenkingen wordt, waar mogelijk en in overeenstemming met de schenkingsovereenkomsten, gespecificeerd in de inventaris.

ARCHIEVEN

Architectuurfonds

Met de hulp van het CIVA werd in 2021 het architectuurfonds van de Stichting KANAL gelanceerd. Het doel van dit fonds is om de transformatie van het Citroëngebouw in een museum te documenteren. Er is een archiefdepotovereenkomst ingediend bij het Atelier KANAL voor de opname van hun archieven in dit fonds.

De verwerking van de groei voor het jaar 2022 kon dit jaar niet worden uitgevoerd vanwege de prioritaire werkzaamheden voor het inventariseren van de bibliotheek. De verwerking van de archieven wordt in 2023 hervat.

TOEGANKELIJKHEID & UITRUSTING

De Archieven en de Bibliotheek zijn momenteel gehuisvest in de kantoren van de Stichting KANAL op het Saintelettesquare 11 / 12.

Deze zijn verdeeld over:

- . Het Projecthuis huisvest de archieven, de kostbare reserve en het Fonds Gevaert (zeldzame en / of kwetsbare kunstenaarsboeken en catalogi die opgeslagen zijn in zuurvrije dozen)
- . De Sophie Podolski - zaal op de 7e verdieping, waar de recente boeken worden bewaard
- . De Aino Aalto - zaal op de 8e verdieping, waar de gespecialiseerde tijdschriften worden bewaard

De gemiddelde toename van het opslagvolume van de bibliotheek (exclusief schenkingen) bedraagt 77 strekkende meter.

Al deze middelen zijn alleen toegankelijk voor de teams van KANAL. Ze zullen beschikbaar zijn voor het publiek als KANAL in 2025 opengaat. De catalogus wordt dan online gezet op de website van KANAL. Het beheermodel wordt nog bestudeerd in samenwerking met het CIVA.

COMMUNICATIE

53

Op communicatievlak was 2023 een scharnierjaar voor KANAL-Centre Pompidou. In de aanloop naar de opening van de site op het Sainteletteplein lopen communicatie over het pre-opening programma en het uitwerken van toekomststrategieën gezwind door elkaar.

Het afgelopen jaar presenteerde KANAL een divers, multidisciplinair programma binnen en buiten de (tijdelijke) muren van K1. Tentoonstellingen, performance, debat, muziek, community-projecten, artistieke opdrachten in de publieke ruimte, coproducties op verschillende locaties, ... Allen zochten ze - en vonden ze niet zelden - nieuwe publieken en strategieën om die te bereiken. Nieuwe methodes én technologieën (van print over digitaal, van persoonlijk tot mikkend op een bepaalde doelgroep) vonden ingang. En het publiek vond de deur. Het verbreden van het publiek van KANAL stond in 2023 dan ook centraal. De ambitie om te verbinden en het bewerkstelligen van ownership en een sense of belonging bij mensen die een museumbezoek niet meteen op hun mentale kaart hebben staan, heeft een centrale plek in het DNA van KANAL én in haar communicatiestrategie voor de toekomst.

Met haar programma trad KANAL dit jaar vaak uit de eigen comfortzone, zowel fysiek als mentaal. De tentoonstelling Connecting linkte de fysieke realiteit aan de digitale wereld. De tentoonstelling, het publiek programma en nieuwe communicatiekanalen (o.m. een dedicated website i.s.m. met MolenGeek en D-E-A-L) en -strategieën zorgden voor nieuwe bezoekers. De reeks Night Shift, een knipoog naar het

verleden van K1 als nachtclub, was een mix van sound, video en performance. De 'kleur' van elk editie zorgde voor geëngageerde, jonge first-time visitors die een safe space vonden in K1. De vele talks en debatten, met welgemikte thema's en sprekers, deden hetzelfde voor hun publieken. Maar er waren ook momenten waarop al die deelpublieken mekaar vonden. De FAÇADE-reeks lekte de stad in met o.m. een parade met kinderkoor, majoretten en 'manifestanten' die schreeuwden om een wereld met meer liefde voor mens en planeet. Het is exemplarisch voor wat kunstenaars en KANAL in en voor de stad kunnen betekenen. Evenementen en ateliers in en met de wijk, scholen uit de buurt, jeugthuizen en (socio)culturele organisaties leerden de ploeg veel over directe, persoonlijke manieren van communiceren en het belang van authenticiteit. Over het tonen van het proces, en het loskomen van het pure eindresultaat. Of over het afstappen van een unieke focus op ticketverkoop. Coproducties leidde tot (lessen in) co-communiceren. Tot nuttige regels en processen maar ook tot kwalitatievere content. Over de events, de werking, de werf, de collectie, de kunstenaars én hun publieken.

Binnen het communicatieteam werd parallel, in nauw overleg met de andere teams hij KANAL, gesleuteld aan de toekomst. Een diepgravende reflectie over KANAL als merk mondde uit in o.m. een missie / visie-tekst, een bepaling en omschrijving van de waarden van het museum, de publicatie van een overheidsopdracht voor de visuele, verbale en sonore branding en openingscampagnes van KANAL (in maart 2024 bepaalt een jury welk samengesteld team deze opdracht krijgt toebedeeld) en een stijlguides. Ook technisch stond en staat er heel wat in de steigers: de filosofie van de nieuwe website (live in

Tabel 6.1

Facebook	2020	2021	2022	2023
Aantal abonnees	29 139	29 602	32 458	33 020
Aantal personen die de pagina leuk vinden	27 264	28 293	29 365	29 857
Bereikte personen (dekking)	624 700	601 320	464 609	405 168
. organisch				256 617
. ads				129 173
Linkedin				
Aantal abonnees	3 010	4 702	6 988	8 554
Instagram				
Aantal abonnees	24 500	29 617	31 950	36 400
Bereikte personen	371 203	504 453	743 76	140 700
. organisch				54 767
. ads				94 401
Youtube				
Weergaven		764	859	9 799
Totaal uren kijktijd		25	26	388

Tabel 6.2

Nieuwsbrief	2020	2021	2022	2023
Abonnees / contacten	3 677	4 762	6 037	7 987
Openingspercentage	48%	46%	51%	54%

Tabel 6.3

Website	
Januari	9 480
Februari	12 042
Maart	26 636
April	21 501
Mei	15 274
Juni	11 666
Juli	9 511
Augustus	11 660
September	28 996
Oktober	28 922
November	21 134 *= schatting
December	5 887

54

2024), de keuze voor Salesforce als cruciale partner in CRM (implementatie in 2024) en Skinsoft als applicatie voor collectiebeheer, het stroomlijnen van ticketing via Tixly, tools voor data-analyse, ... Allen zijn ze essentieel voor een digitale strategie die vormkrijgt. Ze zullen helpen bij het bepalen welke communicatiekanalen voor welk publiek best worden ingezet, wat we kunnen en willen met welke socials en hoe we alle data met elkaar laten spreken. Een essentieel element dat in 2024 verder wordt uitgewerkt is een in-depth analyse van de verschillende doelpublieken die KANAL ambieert. Die analyse vertrekt vanuit de verschillende noden en behoeften die deze publieken zélf hebben, eerder dan vanuit een klassieke marketingbenadering op basis van customer persona die is bedacht louter ten gunste van de verkoop en vaak tot doel heeft mensen vooral bepaalde noden aan te praten.

KANAL functioneert en communiceert niet in het ijle. Met volgende principes wil het communicatieteam - en KANAL at large - bijdragen aan het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

Kies het juiste team van creatievelingen om ons te begeleiden bij het creëren van **een merk dat echt inclusief en toegankelijk is**, bij het ontwikkelen van communicatiestrategieën, campagnes en methoden die het gevoel geven dat alle doelgroepen erbij horen. Weg van het frustrerende en compenserende, kiezen voor risico boven veiligheid, samenhang boven consistentie. **Wees stoutmoedig en denk lokaal** bij het uitbouwen van het merk KANAL. Werk samen met lokale creatievelingen en collectieve groepen die het vaak beter weten. En geef iets terug.

Zorg ervoor dat **elk woord telt** in elke communicatie-output, van de eerste ontmoeting met een reclamebord tot de tekst op de muur van de tentoonstelling. Let op het verhaal en kies voor duidelijke, toegankelijke bewoordingen. Praat en communiceer op alle mogelijke manieren met gemeenschappen. Denk zorgvuldig na over de tone-of-voice en de bewoording in elke stap van het bezoekerstraject. En geloof in de kracht van **eerlijkheid en authenticiteit** in communicatie.

Denk grondig na over het favoriete en gewenste publiek voor elk onderdeel van het KANAL-programma. Verzamel gegevens, praat, definieer behoeften, beoordeel kansen, pak bedreigingen aan en breng ze in kaart in een **atlas van doelgroepen**.

Bereken de **CO₂-uitstoot voor de digitale aanwezigheid van KANAL**, het toekomstig website- en e-mailgebruik. Bouw een duurzame website op ecologisch, sociaal en economisch vlak die de CO₂-uitstoot tot een strikt minimum beperkt en een regeneratieve impact heeft. Probeer in de communicatiestrategie op een intelligente manier **een mix te maken van algemene, niche- en onafhankelijke, lokale media**.

Maak van de KANAL Print Shop een ambitieus, duurzaam project dat werkt met milieuvriendelijke machines, materialen en producten en een regeneratieve impact heeft op mens en planeet. Met een gedrukte output die CO₂-neutraal is en de ambitie om er een ecosysteem van mensen en economieën omheen te creëren die dezelfde waarden delen (van

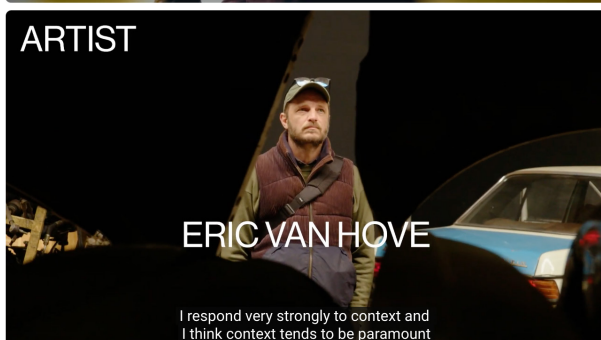
Visuele identiteit
en website voor
Connecting

Façade
interview
met
Laure
Prouvost

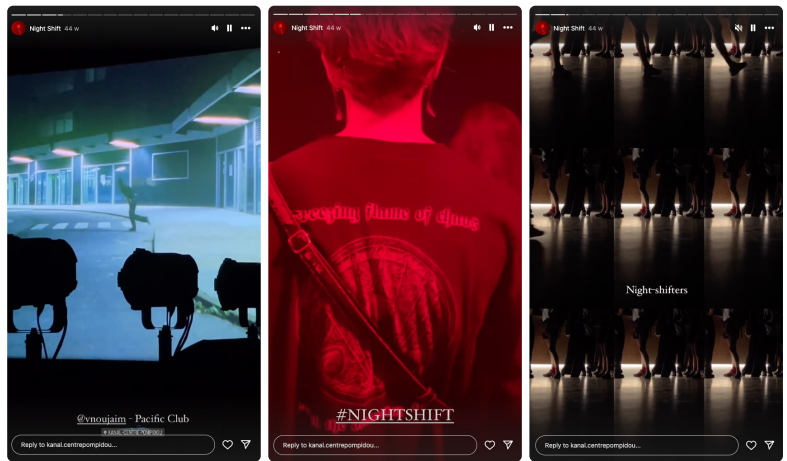

KANAL Collection-video's
met Julien Meert,
Maarten Vanden Eynde,
Manon de Boer en
Eric Van Hove

Behind the scenes van de
opname van het interview
met Anne-Mie Van
Kerckhoven (AMVK)

Take-over
Night Shift
op Instagram door
Sepideh Favardin

Posters
van de serie
Night Shift

ontwerp tot productie, verpakking, distributie, hergebruik, planten van bomen). Beperk het gebruik van de Print Shop niet tot bewegwijzering en intern gebruik. Laat het meetellen als **een hulpmiddel voor algemeen gebruik dat tegemoet komt aan bepaalde behoeften van de gemeenschappen** rondom het museum.

Werk alleen met **partners** die voldoen aan onze ambities en waarden als het gaat om verantwoorde productie en consumptie, duurzame mobiliteit, onderwijs, ethiek en het verminderen van ongelijkheid. Of met degenen die het door innovatie naar een hoger niveau tillen. (Tabel 6.1 - 6.3)

COMMERCIELE AGENTSCHAPPEN

57

De term "agentschap" verwijst naar de commerciële diensten van de Stichting KANAL die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de eigen inkomsten en voor de financiële ontwikkeling van de commerciële activiteiten van KANAL. Het beheerscontract 2024-2028 noemt vier potentiële agentschappen:

- . Het agentschap Verhuur (Hospitalities), verantwoordelijk voor de tijdelijke verhuur van ruimtes voor evenementen, met de levering van diensten.
- . Het agentschap Onthaal-Ticketverkoop-Shop & Uitgaven (ABS), dat verantwoordelijk is voor de medewerkers van het onthaal en de publiekswerking, het beheer van de entreegelden voor de locatie en de commerciële ruimtes die bij de tentoonstellings- en podiumkunstenruimtes horen.
- . Het agentschap Food & Beverage (F&B), dat verantwoordelijk is voor het beheer van de vier ruimtes die op de locatie zijn gecreëerd om eet- en drinkgelegenheden te huisvesten (Brasserie, Restaurant, Bakkerij / Café en Rooftop Bar).
- . Het agentschap Fundraising, belast met het promoten van de activiteiten en het merk KANAL bij sponsors en / of adverteerders.

Het opzetten van commerciële agentschappen onder beheer en controle van de Stichting KANAL speelt in op een aantal belangrijke overwegingen:

- . Om duurzame financiering te garanderen wordt het steeds noodzakelijker om de commerciële functies van culturele instellingen te versterken;
- . De expertise van de "commerciële" beroepen binnen culturele instellingen moet in de algemene context van het leven van deze instellingen worden geplaatst. De cijfers, die de commerciële diensten als eerste

waarnemen, zijn cruciaal voor een dynamisch beheer dat prestatie-indicatoren en correctiemechanismen bevat om het goede gebruik van publieke middelen ter ondersteuning van culturele activiteiten te versterken;

- . De analyse van het verband tussen inkomsten en bepaalde activiteiten en beleidslijnen van de instelling, waarvan het bestaan afhangt van het realiseren van eigen inkomsten (bijvoorbeeld het verband tussen bezoekersaantallen en de kosten van de publiekswerking), zouden beter kunnen worden afgestemd op de commerciële diensten die ervoor zorgen dat deze inkomsten binnenkomen en in evenwicht blijven;
- . Het beheren van commerciële activiteiten in een juridisch autonome entiteit zorgt ervoor dat ze aansluiten bij de business (door verschillen in business lines, werkkaders en -ritmes, gezamenlijke commissies, enz. te integreren), maar ook dat ze waterdicht zijn en besmettingsrisico in geval van economisch verlies of crisis beperken.

In 2023, en met het oog op de goedkeuring van het nieuwe beheerscontract 2024-2028 waarover momenteel wordt onderhandeld met de Gewestregering, hebben de teams van de administratieve, financiële en commerciële afdeling grote vooruitgang geboekt bij de afronding van een voorstel voor een model voor het financieel beheer van deze agentschappen en de integratie ervan in de modellering van het businessplan van de Stichting KANAL.

AGENTSCHAP VERHUUR

Aangezien het toekomstige KANAL nog niet in gebruik is, hebben de activiteiten van het agentschap Verhuur in 2023 zich voornamelijk gericht op twee dossiers:

- De uitbating van K1 voor privéverhuur.
- Voortzetting van de strategische en financiële studies van het agentschap met het oog op de opening in 2025

Uitbating van K1

De verschillende verhuursactiviteiten binnen K1 hebben ons in staat gesteld om bepaalde noodzakelijke aanpassingen aan het gebouw te identificeren en investeringen in audiovisuele apparatuur te plannen. Deze aankopen en uitbreidingen die voor 2024 zijn gepland, zullen K1 in staat stellen zich te positioneren als een locatie die voldoet aan de behoeften en eisen van klanten in de B2B-sector.

Een systeem om kalenders te delen zodat er op de locatie gezamenlijke activiteiten kunnen plaatsvinden, in de vorm van een gedeelde seizoenscyclus tussen de culturele programmatie en verhuur van de ruimte, wordt geleidelijk in de testfase uitgerold, zonder dat hiervoor een tool voor ruimtebeheer nodig is. Deze testfase zal belangrijke inzichten opleveren voor de ontwikkeling van de toekomstige ERP-tool die met de steun van Paradigm.brussels wordt opgezet.

Voortzetting van strategische en financiële studies

We zijn doorgegaan met het verfijnen van de reeds uitgevoerde onderzoeken en hebben vragen gesteld bij de criteria voor het aantal "verhuursacties". We zijn begonnen met het opstellen van profielen van de VTE's die nodig zijn om de hoeveelheid werk die

het agentschap genereert te verwerken. Deze studies zitten momenteel in de ontwikkelingsfase met de ondersteuning van deskundigen die gespecialiseerd zijn in de bedrijfssector en die helpen bij het haalbaarheidsonderzoek en de juridische en financiële regelingen. Het doel is om het businessplan van het agentschap begin 2024 af te ronden, zodat we kunnen overgaan naar de implementatiefase (goedkeuring van een wettelijke status, werving) en een jaar voor de opening operationeel kunnen zijn om de marketing van het product verhuur te starten.

De werkgroepen die in 2022 zijn opgericht in samenwerking met de andere diensten van de Stichting zijn nog steeds actief. Men presenteert er de voortgang en de verschillende opdrachten van de agentschappen en wisselt van gedachten over de belangrijkste kwesties die de commerciële positionering van de agentschappen bepalen, de mogelijke synergieën binnen de structuur en de gezamenlijke activiteiten binnen het gebouw.

Ter herinnering zijn dit de thema's die er aan bod komen: delen van personeel tussen agentschappen en andere diensten, delen van materiaal en uitrusting, verdeelsleutel voor het dragen van bepaalde uitgaven, gezamenlijke activiteiten en het tijds- en ruimtekader voor activiteiten en het leven van de locatie, programmering voor het seizoen, beoogde partnerschappen, planning van de ruimte, openingstijden, sluitingsdag, reserveringsprocedures, opslag, logistiek, enz.

AGENTSCHAP FOOD & BEVERAGE

In het jaar 2023 waren dit de drie voornaamste soorten activiteiten voor het agentschap F&B:

- De ontwikkeling van aanvullende F&B-activiteiten rond de K1-ruimte en het Projecthuis.
- Voortzetting van de exploitatiestudie bij de opening van KANAL, in samenwerking met adviesbureaus MCL en Ernst & Young.
- Opvolging en coördinatie van de F&B-architectuurprojecten, lancering van de percelen Bar-Brasserie en Restaurant, coördinatie met Atelier KANAL voor de percelen Bakkerij en Rooftop.

Activiteiten in K1 en Projecthuis.

De organisatie van activiteiten in de ruimtes van K1 door het agentschap F&B heeft in 2023 geleid tot verschillende projecten. Het agentschap wilde een vleugje gemoedelijkheid in de programmering brengen, evenals een echte aanvullende service aangepast aan de verschillende evenementen.

Het project *Nightshift*, geïnspireerd op de geest van de oude Brusselse nachtclub die K1 was, rond een reeks van drie weekenden waarin muziek, geluid, beeldende kunst, dans en clubcultuur samenkomen.

Organisatie en beheer van de Bar.
17-18 maart 2023 *Nightshift*#1
29-30 juni-1 juli 2023 *Nightshift*#2
8-9 september 2023 *Nightshift*#3

Conferentie.

Organisatie van de lunchpauze en hapjes in de namiddag.
9 juni 2023 *Panafrica: image, sound, text*

Aanvullende service stijl theaterfoyer.

16 september 2023 *The Act of Breathing: Note on Fugitivity*

Tentoonstelling.

Organisatie en beheer van de Bar, Ticketverkoop en Shop in samenwerking met het agentschap RTS.
5 oktober-4 december Connecting

Project *Façade*.

Organisatie en beheer van de openbare vernissage in het Projecthuis.

25 maart 2023 Vernissage *Façade* Laure Prouvost
2 september 2023 Vernissage *Façade* Anne-Mie Van Kerckhoven

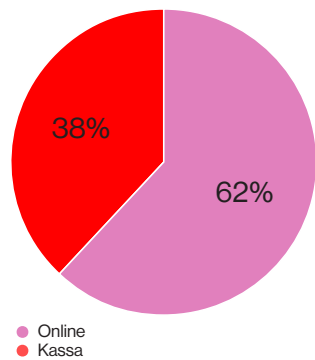
Voortzetting van de exploitatiestudie bij de opening van KANAL

De acties voor de exploitatiestudie zijn gestart in april 2022 en ze zijn geëindigd in januari 2023 met de presentaties van de einddocumenten onder leiding van de twee inschrijvers op de overheidsopdracht, "Aanstelling van een deskundige consultant in de ontwikkeling van Food & Beverage activiteiten (Bar, Brasserie en Restaurant)".

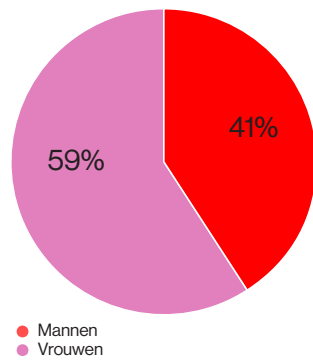
Eind januari 2023 hebben de inschrijvers (Ernest & Young en MCL Consulting) de documenten geleverd die in het bestek waren vastgelegd, namelijk een gedetailleerd businessplan over de definitieve scenario's, insourcing, outsourcing en een gemengd beheersysteem, evenals de workflows voor productieactiviteiten, aanbevelingen

Figuur 7.1

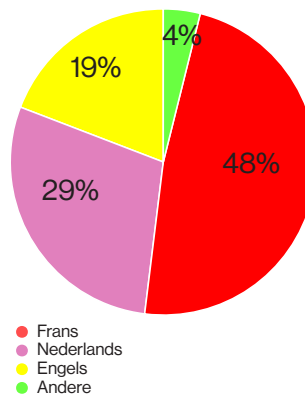
Verkoop aan de kassa

Figuur 7.2

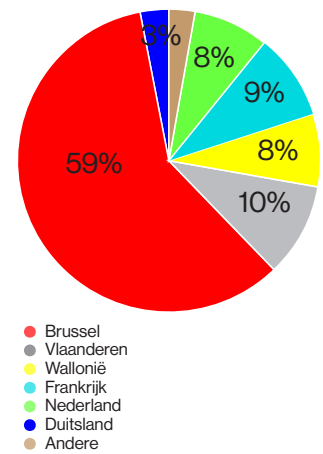
Verdeling man / vrouw

Figuur 7.3

Talen

Figuur 7.4

Woonplaats

60

over de operationele, financiële en HR-organisatie en aanbevelingen voor de implementatie van de ruimtes voor F&B.

Er was een diepgaande fiscale analyse nodig, waarbij de inkomsten uit de levensmiddelen- en drankenactiviteiten werden vergeleken met de totale financiering van de Stichting KANAL. In februari heeft de Stichting KANAL de adviesbureaus gevraagd een fiscale en juridische analyse uit te voeren. Daarom hebben ze de mogelijke structuur van toekomstige F&B-vestigingen in de vorm van commerciële bedrijven bestudeerd, waarbij ze verschillende hypothesen hebben opgesteld en de fiscale gevolgen van elk van deze hypothesen hebben geanalyseerd. Het onderzoek is in mei ingediend.

Inrichting van de ruimtes Bar-Brasserie en Restaurant, coördinatie met Atelier KANAL Bakkerij en Rooftop

2023 was een jaar vol nieuwe samenwerkingen voor F&B-projecten. Eind maart zijn de ontwerpers voor de Bar-Brasserie en het Restaurant geselecteerd.

In november 2022 heeft KANAL met het team van de bouwmeester maitre architecte (BMA) een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling gelanceerd om de toekomstige Bar-Brasserie aan de Akenkaai en het Restaurant op de vijfde verdieping van de Showroom te ontwerpen.

87 ontwerpers hebben enthousiast gereageerd op de oproep. Vijf teams kregen de opdracht om een project te maken voor de Bar-Brasserie en vijf andere voor het Restaurant.

Voor de Bar-Brasserie koos de jury het project van Victoire Chancel, Carla Frick-Cloupet, Mailys Gangloff en Aliko Loizidis.

Het winnende project past helemaal bij de identiteit van KANAL. Het open amfitheater aan de kaai en de overdekte agora benadrukken het mogelijkheden om de Bar-Brasserie te delen. Met zijn grote verscheidenheid aan ruimtes en functies verbindt het project de stad met het museum. Esthetisch gezien combineert het uitbundige objecten geïnspireerd op de wereld van het tuning - een knipoog naar de garage die het museum ooit was en de expertise van de carrosseriebouwers - met een meer ingetogen inrichting.

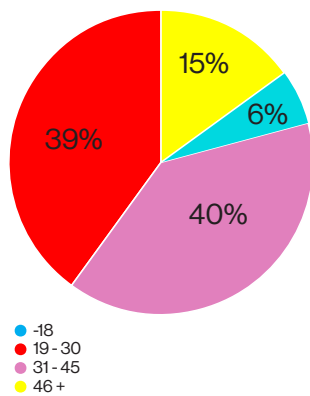
Voor het restaurant koos de jury het project van Générale, Elmes, Sarah & Charles en Vormen.

Met drie lange, oversized tafels als middelpunt creëert het project een uniform decor. Volgens de jury zijn ze de ideale setting voor het creëren en delen van een veelheid aan verhalen, rituelen en composities, zowel rond de tafel als op het bord. Het idee van samenleven staat centraal in het project.

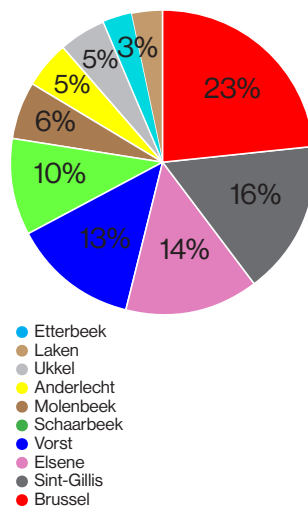
De horizontale aard van het voorstel is ontworpen om gemakkelijker verbindingen tot stand te brengen, zowel gastronomisch als sociaal. Vanaf mei vindt er een reeks tweewekelijkse bijeenkomsten plaats met de ontwerpers om de doelstellingen te bespreken en te delen en om het operationele plan van het agentschap F&B voor deze architectuurprojecten verder uit te werken.

Figuur 7.5

Leeftijdscategorie

Figuur 7.6

Oorsprong: 10 Brusselse gemeenten

Tegelijkertijd hebben er een aantal gesprekken plaatsgevonden met Atelier KANAL over de percelen Bakkerij en Rooftop waarvoor zij verantwoordelijk waren.

Al deze activiteiten zijn geïntegreerd in BECP Concept, een professioneel keukenontwerpbureau, om de naleving van gezondheids- en hygiënenormen, de technische aspecten van keukens, de juiste integratie van speciale technieken en de noodzakelijke coördinatie van deze aspecten voor de succesvolle ontwikkeling van projecten te garanderen.

AGENTSCHAP ONTHAAL, TICKETVERKOOP, SHOP (ABS)

Het agentschap "ABS" is verantwoordelijk voor het onthaal, verkoop en commerciële ruimtes. In deze context heeft het agentschap zich in 2023, in het verlengde van wat in 2022 is gedaan en in afwachting van de opening van KANAL, gericht op het leveren van operationele diensten die nauw verbonden zijn met de bezoekerservaring in het kader van onze verschillende activiteiten, en op de zowel cijfermatige als strategische voorbereiding van onze aanstaande opening.

- Het ontwikkelen van een hospitality en commercieel aanbod voor K1 en andere locaties in Brussel als onderdeel van hun culturele programmering of verhuursactiviteiten
- Strategische, financiële en HR-studie met het oog op opening in 2025

Activiteiten in K1 en ex-situ

Het agentschap heeft vier belangrijke soorten programmering ontwikkeld: symposia, de reeks *Night Shift* in een feestelijke, concert- en clubsfeer, tentoonstellingen, met name de expo *Connecting* in de herfst, en een performance afdeling.

Elk genre vereist ander personeel, een publiekswerking gericht op verschillende soorten presentaties en specifieke ticketingtechnieken variërend van eenvoudige registratie tot meervoudige of combiverkoop. Het agentschap heeft in het kader van de expo *Connecting* ook een pop-upshop gemaakt. De focus ligt altijd op de bezoekerservaring, ongeacht het beroep of de plek waar men zich bevindt.

Vermeldenswaard is dat we net als een aantal andere culturele spelers in Brussel tijdens de tentoonstelling *Connecting*, het experiment 'Pay what you wish' hebben opgezet. Bezoekers konden zelf bepalen hoeveel ze wilden betalen voor toegang tot de tentoonstellingsruimtes en het performancegedeelte van de tentoonstelling. Dit leverde gemengde resultaten op, vooral wat betreft de inkomsten die het systeem genereerde... waardoor ook onze bezoekers nogal onzeker waren!

De verschillende activiteiten die Stichting KANAL in 2023 organiseerde, hebben meer dan 10.500 mensen getrokken. Zonder ticketingsoftware is het moeilijk om bepaalde statistieken te definiëren, maar we kunnen er wel een paar bedenken: Figuur 7.1 - 7.6.

Strategische en financiële studie

Tegelijkertijd werkt het agentschap Onthaal, Ticketverkoop & Shop verder aan het businessplan met het oog op de opening in 2025. De voorbereidende fases van draaiboeken en haalbaarheidsstudies zijn afgerond. Nu is het een kwestie van consolideren en aanvullen naarmate de strategieën van de verschillende afdelingen van KANAL worden verfijnd.

Het agentschap krijgt een onafhankelijke structuur en richt zich op de bezoekerservaring. De inkomsten die het agentschap genereert - ticketverkoop, inkomsten uit de shop en neveninkomsten - zullen worden gebruikt om een reeks welomschreven diensten te financieren. Daarom is het aan de mensen van de publiekswerking om alle activiteiten rond bezoekersinteractie te centraliseren onder één managementteam en de continuïteit van de dienst te waarborgen. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om een dienst voor commerciële publicaties toe te voegen. Het is de bedoeling om een reeks hypothesen in twijfel te trekken en ze eventueel te valideren.

Tot slot zijn er juridische en HR-werkzaamheden in dezelfde richting gestart. Deze moeten bestuderen welke juridische vorm het agentschap zou kunnen aannemen, onder welke statuten, en welke functionele interacties het met het "moederbedrijf" zou kunnen onderhouden. Hetzelfde geldt voor de brede vraagstukken met betrekking tot human resources. Het idee is om het project in de lente van 2025 in een of andere vorm af te ronden en zo klaar te zijn voor de opening.

MANAGEMENT- CONTROLE EN FINANCIËN

63

FINANCIEEL OVERZICHT VOOR DE DEFINITIEVE AFSLUITING VAN DE REKENINGEN VAN 2023

Gedurende 2023 is de raad van bestuur regelmatig op de hoogte gehouden van de situatie met betrekking tot het gebruik van de begroting van de Stichting KANAL en er zijn drie opeenvolgende verslagen over dit onderwerp aan de raad van bestuur voorgelegd.

Op 4 december werd een laatste aanpassing gemaakt en gepresenteerd, waarbij de raad van bestuur kennis nam van de stand van zaken met betrekking tot het gebruik van de begroting voor 2023, die in de loop van het jaar enkele aanpassingen onderging.

Sinds maart 2022 en het uitbreken van de oorlog in Oekraïne houdt de impact op de investeringen voor de opbouw van de culturele pool aan. Dit wordt hieronder nog in detail besproken.

Het was de bedoeling om 2023 af te sluiten op break-even, met uitzondering van de overschotten in verband met de programmering, waarvan is voorgesteld om deze in de eerste plaats te gebruiken voor investeringen.

2023 is geëindigd met een positief begrotingsresultaat exclusief werkzaamheden van ongeveer 680.000 eur, waarvan 320.000 eur moet worden overgedragen, omdat dit is vastgelegd in het kader van het aankoopbeleid. Het eindsaldo dat is toegewezen aan de begroting voor werken is daarom 360.000 eur. (Tabel 8.1)

FINANCIERING DOOR HET GEWEST EN NIEUWE GUNNINGEN VAN OPDRACHTEN

2017-2018: Tussen 2017 en 2018 heeft de Stichting KANAL 8.000.000 eur ontvangen om de bouw van de toekomstige pool te financieren, waardoor ze over voldoende cashflow kon beschikken om de eerste grote facturen met betrekking tot de kosten voor studies te betalen, evenals de kosten voor het beheer van het gebouw, de studiekosten (architect, analyses, ingenieurs, enz.) en de eerste kosten van de werkzaamheden die nodig zijn voor de preconfiguratiefase.

2019: Begin 2019 is hier nog een bedrag van 14.500.000 eur bijgekomen dat in liquidaties is opgenomen en aan de Stichting is uitbetaald.

Eind 2019 kon ze dankzij deze subsidies een kasoverschot van ongeveer 3.000.000 eur aanhouden. De raad van bestuur heeft ook besloten een derdenrekening te openen om deze fondsen op korte termijn te beleggen en er rente over te ontvangen.

2020 en daarna: Vanaf 2020 vormt het beheerscontract een kader voor de dotaties voor vastgoedbeheer en werken die aan KANAL zijn toegewezen. Het beheerscontract voorziet in een geleidelijke verhoging van deze dotatie voor vastgoedbeheer tot een totaal van 150.000.000 eur exclusief btw (inclusief werken en studies): Tabel 8.2

Het beheerscontract voorziet in een geleidelijke uitbetaling van deze dotatie voor vastgoedbeheer tot een totaal van 150.000.000 eur exclusief btw (inclusief werken en studies).

Tabel 8.1

Inkomsten 2023	35.217.270,70 €
Eigen inkomsten	206.160,16 €
Subsidies	33.323.655,72 €
Gewestelijke subsidies	33.236.000,00 €
Exploitatiesubsidies BHG	10.350.000,00 €
Vastgoedsubsidies BHG PRIM 150	22.850.000,00 €
Projectsubsidies BHG CP	36.000,00 €
EU-subsidies	31.732,67 €
Subsidies EU-projecten	31.732,67 €
Diverse inkomsten	1.687.454,82 €
Uitgaven 2023	34.410.809,80 €
Artistiek afdelingen	1.927.599,57 €
Pool Programmatie	0,00 €
Pool Productie	995.579,59 €
Pool Publiek	142.564,64 €
Pool Collecties & Archieven	789.455,34 €
Algemene Afdelingen	32.483.210,23 €
Pool Algemene diensten	5.129.047,16 €
Algemene diensten	184.151,27 €
Human Resources	4.827.256,35 €
Aankopen	117.639,54 €
Pool Administratie en Financiën	1.112.375,85 €
Dienst Administratie en Financiën	197.782,43 €
Financiën	398.700,86 €
Juridisch	515.892,56 €
Pool Commercieel	543.837,41 €
Pool Communicatie	242.693,83 €
Pool Vastgoedbeheer	2.077.372,00 €
Pool Vastgoedproject	23.377.883,98 €
Eindtotaal inkomsten	35.217.270,70 €
Eindtotaal uitgaven	34.410.809,80 €
Saldo	678.611,03 €
Report acquisitions	318.951,00 €
Eindsaldo	359.660,03 €

Tabel 8.2

Invest + beheer Vastgoed		2017-2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Subsidies voor investeringen en vastgoedbeheer	CE	150.000.000						
	CL	8.000.000	14.500.000	32.000.000	30.000.000	27.650.000	22.850.000	15.000.000
Geïnd / te innen		8.000.000	14.500.000	31.000.000	30.000.000	27.650.000	22.850.000	15.000.000
				(-1.000.000)				

Tabel 8.3

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
125 mil €	128,625 mil €	131,875 mil €	135,125 mil €	143,625 mil €	160,35 mil €	257,58 mil €
indice = 100	indice = 102,9	indice = 105,5	indice = 108,1	indice = 114,9	indice = 129,3	indice = 137,5

Tabel 8.4

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
125 mil €	125 mil €	125 mil €	125 mil €	125 mil €	143 mil €	175,3 mil €
indice = 100	indice = 100	indice = 105,5	indice = 114,9	indice = 129,3	indice = 137,5	indice = 122,6

Alle in het beheerscontract voorziene bedragen zijn tot nu toe naar behoren betaald door de Brusselse regering, met uitzondering van een bedrag van 1.000.000 eur dat ontbreekt in de betaling voor 2020, wat uiteraard geen enkele invloed heeft op de kasstroombehoeften van de Stichting tot nu toe.

De btw-kwestie is nog niet opgelost. KANAL heeft afgelopen september naar aanleiding van een controle overleg gepleegd met de belastingdienst. De dienst heeft toegezegd schriftelijk een standpunt in te nemen, dat aan de Stichting zal worden meegedeeld, en heeft al mondeling geantwoord op een aantal vragen die bedoeld zijn om het soort belasting (en btw-"afschrijving") te bepalen dat uiteindelijk aan de Stichting zal worden opgelegd.

2023 werd vooral gekenmerkt door de uitbreiding van PERCEEL 3 - het belangrijkste perceel voor werkzaamheden. Dit heeft natuurlijk een impact gehad op de kasstroom van KANAL, maar gezien de vooruitziende blik van het Gewest en de jaarlijkse voorschotten die als uitgestelde inkomsten zijn geboekt, wordt niet verwacht dat er voorschotten nodig zullen zijn tijdens de uitvoering van de werken.

Nochtans is de impact van grote indexeringen op opdrachten voor werken als gevolg van de Oekraïense crisis en de stijgende energieprijzen nu natuurlijk meer en meer merkbaar. Ter herinnering: de indexering van de kosten van werken is het onderwerp geweest van een besluit van de regering in september 2022.

Door de goedkeuring van de opeenvolgende beheerscontracten tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Stichting KANAL in januari 2019 en juli 2023, verloopt de financiering van de investeringen van deze laatste via een dotatie en een meerjarenplanning die deze uitgaven en de vrijmaking ervan verzekert.

Deze bedragen waren gebaseerd op een prijsraming van 2017. En aan het einde van de aanbestedingen, op 31 december 2021, was het budget geheel aangehouden (in prijzen van 2021). Omwille van de Oekraïense crisis heeft de regering besloten om de budgetten voor grote gewestelijke investeringen veilig te stellen. Daarvoor heeft de Stichting in 2022 een uitzonderlijke subsidie van 22 miljoen eur gekregen, wat overeenkomt met het effect van de inflatie op de werkzaamheden tot 30 september 2022. Sindsdien is er bij de regering geen melding meer gemaakt van nieuwe gevolgen door de indexering. Hoe dan ook heeft de Stichting KANAL nog steeds een aanzienlijk bedrag in kas om de kosten van het project te dekken.

Vergeet niet dat als de indexeringsclausule was gebruikt, de groei van de bouwkosten in 2022-2023 aanzienlijk zou zijn beïnvloed: Tabel 8.3

Dit is echter omzeild en grotendeels geregeld doordat de Stichting KANAL het project binnen de oorspronkelijke enveloppe (2017) heeft gehouden tijdens de opeenvolgende toekenningen van de percelen van het project, die in december 2021 aflopen. Hierdoor is de impact op de hele economie van het project veel kleiner, wat benadrukt moet worden: Tabel 8.4

Wat de uitvoering van de werken betreft, heeft de uitvoering van het architectuurproject geleid tot steeds grotere investeringen (renovaties, ontmanteling, funderingen) in de uitgevoerde werken. Vanaf 2021 worden deze investeringen volledig opgenomen in de balans van de Stichting en moeten ze na acceptatie geleidelijk worden afgeschreven.

Bij overheidsopdrachten die al zijn toegekend en waarvan de uitvoering onderhevig is aan wettelijke indexering, realiseren we een gemiddelde indexering van ongeveer 25% op goedgekeurde voortgangsrapportages, voornamelijk als gevolg van de impact van de oorlog in Oekraïne.

Deze percentages zijn schattingen en variëren uiteraard afhankelijk van de data waarop opdrachten worden afgesloten en prijzen worden ingediend.

Deze bedragen zijn dus schattingen van verwachte toeslagen die uitsluitend verband houden met indexatie en omvatten geen:

- . Toeslagen in verband met onvoorziene gebeurtenissen die de door ons gereserveerde provisie overschrijden (deze informatie is uiteraard strikt vertrouwelijk met betrekking tot onze medecontractanten).
- . Toeslagen in verband met materialen die niet beschikbaar zijn op de markt en waarvoor we andere middelen zouden moeten gebruiken;
- . Nieuwe indexaties nog ernstiger dan die we al gezien hebben...
- . De impact van de btw, waarover de federale regering nog geen standpunt heeft ingenomen, zal uiteraard exponentieel zijn, afhankelijk van de indexering.

Bovendien heeft de regering door middel van het beheerscontract 2024-2028 een nieuwe enveloppe goedgekeurd voor de investeringen die nodig zijn om ruimtes in te richten en uit te rusten waarvan de definitie nog niet bekend was op het moment dat het project van start ging en die niet was opgenomen in de aanvankelijk geraamde enveloppe. In totaal zal 13 miljoen worden besteed aan het inrichten, meubileren en uitrusten van de F&B-ruimtes, de bibliotheek, kantoren, loketten en recepties, openbare ruimtes, opslagruimtes (Extramuros), drukkerijen en timmerwerk.

In het nieuwe beheerscontract wordt de liquidatie van deze middelen gefaseerd uitgevoerd tussen 2024 en 2026.

RISICOBEBEER

Indexeringen

Zoals hierboven vermeld, blijft de impact van de indexering na september 2022 een risico voor de financiering van het project. Deze kwestie is het onderwerp van een besluit van de raad van bestuur van de Stichting KANAL, die heeft gevraagd om een driemaandelijks controle door de teams van de Stichting.

Tot nu toe is het niet nodig geweest om de subsidies aan te passen.

Verwerking van de belasting over de toegevoegde waarde

Daarnaast wordt het potentiële btw-effect, als we mogen aannemen dat deze gedeeltelijk wordt gerecupereerd, momenteel geschat op 18 miljoen eur.

De btw-kwestie is nog niet opgelost. Sinds september 2022 heeft KANAL meermaals overleg gepleegd met de belastingdienst, die een eerste regeling heeft opgesteld voor de activiteiten van KANAL Brut en een gedeeltelijke belastingsschuld die een gedeeltelijke terugvordering mogelijk maakt.

Aangezien de administratie had gevraagd om de zaak door te verwijzen naar de Dienst Voorafgaande Beslissingen, is er daar een verslag ingediend om een ruling te verkrijgen die de btw-situatie verduidelijkt.

Helaas is de zaak doorverwezen naar de federale Dienst Voorafgaande Beslissingen om te bepalen welke belasting (en btw-afschrijving) uiteindelijk zal worden opgelegd aan de Stichting.

De diensten van de FOD Financiën btw zijn overeengekomen om begin 2023 een bespreking op te starten om de nodige verduidelijkingen te verschaffen op basis van de modellen voor economisch beheer van de Stichting zoals gedefinieerd in het ontwerpbeheerscontract 2024-2028. Het is nog steeds wachten op een definitief standpunt.

BESLUITEN

Ondanks de hierboven beschreven situatie en de extreme spanning op de opdrachten voor werken, zal de enveloppe die de regering in 2017 heeft voorzien, en die 100% conform is met inbegrip van de voorzieningen op 31 december 2021 en gebaseerd is op de toegewezen bedragen, onderworpen zijn aan een aanzienlijke indexering. Deze indexeringen zijn al onderwerp geweest van een aanpassing van de kredietverplichtingen van de regering, om het voortbestaan van het project te garanderen.

De btw-impact, geschat op 18 miljoen eur, zal slechts gedeeltelijk effectief zijn, afhankelijk van de afspraken over aftrekbaarheid die moeten worden gemaakt met de FOD Financiën, die momenteel de 50% aftrekbaarheid van de Stichting KANAL erkent op basis van haar "belastbare" omzet.

OVERHEIDSOPDRACHTEN - CONTROLE EX POST

Interne regels

Als aanbestedende overheid leeft KANAL de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en haar uitvoeringsbesluiten na.

Voor elke levering, dienst of werkzaamheid beoordeelt de administratieve, financiële en juridische afdeling bij nieuwe vereisten of het nodig is om te voldoen aan de regels voor overheidsopdrachten.

Tabel 8.5

Procédure	Bedrag	Ads	Bestek	Aantal inschrijvers
Facture acceptée	< 30 000 €	NEE	NEE	3 verzoeken en minstens 1 offerte
Procédure négociée sans publicité préalable	< 140 000 €	NEE	JA	3 tot 5 verzoeken en minstens 1 offerte
Procédure négociée avec publication préalable	< 215 000 €	JA	JA	Open door bekendmaking en minstens 1 offerte

Tabel 8.6

Procedure	Bedrag	Ads	Bestek	Aantal inschrijvers
Belgische aanbesteding	Werken: >140 000 €; < 5 382 000 € Leveringen en diensten > 140 000 €; < 215 000 €	Belgisch Bulletin der aanbestedingen	JA	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte
Open via bekendmaking en minstens 1 offerte	Werken: > 5 382 000 € Leveringen: > 215 000 € Diensten: > 215 000 €	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen	JA	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte

68

De juridische dienst maakt alle afdelingen van de Stichting ook bewust van de noodzaak om de regels voor overheidsopdrachten na te leven.

Wanneer een overheidsopdracht afloopt, beoordeelt de administratieve, financiële en juridische afdeling in samenwerking met de andere afdelingen of hetzelfde type opdracht opnieuw moet worden gestart.

Elk jaar analyseert de juridische dienst de waarde van de bestellingen bij elk van de leveranciers van KANAL om te bepalen of het nodig is om de situatie te regulariseren door een openbare aanbestedingsprocedure op te starten. (Tabel 8.5)

Wanneer de Stichting een nieuwe behoefte vaststelt, besluit een eerdere opdracht opnieuw te lanceren of wanneer het aantal jaarlijkse bestellingen bij een leverancier de wettelijke drempels overschrijdt, start de Stichting de juiste procedure om zich in orde te stellen, rekening houdend met de volgende drempels: Tabel 8.6

Alle leveringen en diensten die aan het einde van een jaar de drempel van 30.000 eur excl. btw overschrijden, moeten worden geregulariseerd. Voor substantiële leveringen en diensten (meer dan 3.000 eur excl. btw), maar niet hoger dan de drempel van 30.000 eur excl. btw ("opdrachten van geringe waarde"), vraagt de Stichting aan haar teams om haar interne regels na te leven door altijd ten minste drie verschillende leveranciers of dienstverleners te raadplegen, tenzij dit niet mogelijk en dus gerechtvaardigd is. Naast de analyse van de grootste bestellingen, controleert de juridische dienst ook aankopen onder de drempels voor overheidsopdrachten (30.000 eur excl. btw).

Het doel van deze audit is om te controleren of de teams van KANAL de bovengenoemde interne regels naleven.

De Stichting heeft een model van gunningsbesluit voor overheidsopdrachten van geringe waarde geïntroduceerd, dat is ontworpen om aan een aantal doelstellingen te voldoen:

- Elke afdeling zorgt ervoor dat aan alle wettelijke vereisten wordt voldaan;
- De afdeling kan haar kleine opdrachten gemakkelijk controleren, omdat alle informatie op één plek en in één document is verzameld;
- Het stelt de juridische dienst in staat om kleine opdrachten te controleren door het gunningsrapport te integreren in de boekhoudsoftware wanneer het totale aantal bestellingen meer dan 3.000 eur excl. btw bedraagt;
- In het geval van een controle wordt de informatie gebundeld in één document;
- Als een ondernemer informatie vraagt over de redenen waarom hij niet is geselecteerd, kan hem deze gunningsbeslissing worden verstrekt.

Audit

Er wordt jaarlijks een audit uitgevoerd. De resultaten worden systematisch meegedeeld aan de raad van bestuur.

De juridische dienst heeft de rekeningen gecontroleerd die in 2023 zijn afgesloten.

Van alle gecontroleerde leveranciers met een jaarlijks factureringssaldo van meer dan 3.000 eur legde slechts 5% mededingingsdocumenten voor die niet in

de ranglijsten waren opgenomen. De kopers is verzocht een bewijs van mededinging te overleggen en dit bewijs moet bij het boekhoudkundig dossier worden gevoegd, in overeenstemming met het hierboven uiteengezette aanbestedingsbeleid van KANAL. Vergeet niet dat dit geen wettelijke vereiste is, maar een goede praktijk die de Directie Administratieve en Financiële Zaken geleidelijk wil invoeren.

Voor het hele jaar 2023 zijn alle uitgaven voor diensten boven de drempel van 30.000 eur onderworpen aan een mededingingsprocedure en een openbare aanbestedingsprocedure of zijn ze gerechtvaardigd, naargelang het geval. De leveranciers die geen mededinging hebben gehad, zijn onderworpen aan een uitzonderingsregeling.

Bovendien werden alle bestellingen met geschatte bedragen boven de publicatiedrempels naar behoren onderworpen aan procedures in overeenstemming met de wettelijke bepalingen.

De Stichting voldoet daarom volledig aan de regelgeving voor overheidsopdrachten